СВОБОДА

LIBERTY

Часопис для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ XIV. Скрентонъ, Па., Четверъ 22-го Февруара, 1906. Число 8. — Vol. XIV. Scranton, Pa., Thursday, February 22, 1906. No. 8

НОВИНКИ

КАЛЕНДАРЬ.

Лютый

22	Ч.	Никифора
23	П.	Порфірія
24	С.	Власія (Задуши.)
25	Н.	Сиропуст.
26	П	Мартиніяна
27	В.	Авксентія
28	С	Онисима

Вѣче въ справѣ помочи старому краеви въ выборчôй борбѣ, вôдбудесь въ Нюарку, Н. Дж. въ Суботу дня 3-го Марта, 1906, о пôвъ до осьмои вечеръ въ гали Голендра, на розѣ улиць Джексонъ и Маркетъ. На вѣче се запрашае усѣхъ мѣсцевыхъ и замѣсцевыхъ Русинôвъ —

Комітетъ.

Зъ достовѣрного жерела довѣдуемъ ся, що церковь въ Майнерсвилъ, Па. записана на айриского бискупа.

Редакція вѣденьского дôтыжневника „Ruthenische Revue“ оголошуе, що помимо смерти головного редактора пок. Романа Сембратовича, „Ruthenische Revue“ буде и дальше выходити — змѣнить лише свою назву на: „Ukrainische Rundschau“ и побôльшить свôй обемъ. Буде выходити мѣсячными зошитами въ 40 сторôнъ въ формѣ великои октавы и коштувати буде на рôкъ для Америки $1.50. Причины, якѝ спонукали редакцію змѣнити назву, обемъ и въ загалѣ продовжати дальше выдаване сего журналу е передовсѣмъ непевнôсть ситуаціи въ Росіи, де разъ-уразъ грозить реакція, яка мусѣла бы бути доконечно выведена передъ судъ Европы; дальше се, що навѣть пôсля заведеня конституціи въ Росіи, тамошнымъ Украинцямъ прийдеть ся що-йно тодѣ вести борбу на всѣ боки. Доси вся боротьба Украинцѣвъ зводила ся головно до указу зъ р. 1876; теперь же изъ диференціяцією політичного житя въ Росіи, ся боротьба стане бôльше скомплікованою. Не треба додавати, що велику ролю грае тутъ зглядъ на австрійску часть Украины, що саме зрывае ся до рѣшучои боротьбы за свое право проти шляхоцкого безправя.

Редакцію передано дотеперѣшному головному спôвроботникови „Ruthenische Revue“ п. Володимирови Кушнѣрови. Редакція „Ukrainische Rundschau“ мѣстить ся при Salidigasse 34, Wien VIII, а адміністрація при Antonigasse 15, Wien VIII, Austria.

Въ Strand Magazine зъ Лютого сего року надруковано про бунтъ на російскôмъ военнôмъ корабли „Патьомкінъ“ зъ многими ілюстраціями и портретомъ автора А. Коваленка.

Въ справѣ перекладу Євангелія на украиньску мову подае часоп. „Подолія“ слѣдуючу вѣстку: „Перекладъ, що друкуе ся въ московскôй синадальнôй друкарни, мавъ бути надрукованый еще передъ Новымъ Рокомъ, але запôзнивъ ся. Рѣчь въ тôмъ, що сей перекладъ редаґуе подôльскій архіерей Парфеній и йому присилала ся зъ друкарнѣ коректура. Задля почтового та зелѣзничого страйку не можна было пересилати коректуры, то черезъ те справа троха забарилась, але всежь Євангеліе незадовго буде надруковане.“

Справа выдѣленя Украинцѣвъ Холмщины зъ рейона ґуберній Королѣвства польского (Конґресôвки) и прилученя еѣ до украиньскихъ ґуберній, до такъ званого „Юго-западного“ краю, поступае наперёдъ. Якъ доносять „Кіевскіе Отклики“, начальникъ „полуднево-захôдного“ краю выславъ до Холмщины урядникôвъ Косача и Левицкого, щобы розслѣдили на мѣсци тамошнѝ вôдносины и здали йому справу. Стало ся се на припоручене міністра справъ внутрѣшныхъ.

Рôвножь зъ припорученя російского міністерства справъ внутрѣшныяъ звернено ся до греко катол. Василіянъ у Львовѣ, щобы тіижь постарали ся для Холмщины о кôлькохъ гр.-катол. священикôвъ зъ Галичины въ цѣли наверненя тамошныхъ людей, якѝ послѣдными часами перейшли до римо-католицизму — назадъ на унію.

Въ Алегені, Па. заложили Американцѣ для іміґрантôвъ читальню: зве ся Вудсъ Ронъ Гавсъ. Въ читальни е такожь рускѝ книжки и часописи.

Нападъ на словацкого попа. Минулого четверга около 8-ои годины вечеръ запукавъ хтось до дверей мешканя о. Пайдучка, словацкого попа въ Фріендъ, Па. Коли той отворивъ дверѣ якійсь чоловѣкъ ударивъ его палкою по головѣ, а опôсля завдавъ ему кôлька тяжкихъ ранъ ножемъ. О. Пайдучекъ мабуть выздоровѣе, напастникъ утѣкъ. Причина нападу не звѣстна.

Бомбардували плебанію. Въ литовскôй парафіи въ Чікаґо, Ил. вже давно бувъ непокôй. Люде хотѣли знати куды йдуть жертвованѝ ними на костелъ грошѣ — а пôпъ опиравъ ся всякôй контролѣ, що допровадило въ Недѣлю 11го лютого до формальнои битки мѣжь попомъ а поліцаями зъ однои а парафіянами зъ другои стороны. Пôпъ забарикадовавъ ся вразъ зъ шѣснайцятома полісменами на плебаніи, котру облягали около 3000 его парафіянъ. Парафіяне бомбардували плебанію камѣнемъ и острѣлювали еѣ револьверами, пôпъ и полісмены такожь стрѣляли до людей. Доперва наспѣвша резерва поліційна положила конець битвѣ, якои вислѣдокъ такій: 4 людей тяжко раненыхъ, кôльканайцять пострѣленыхъ, 20 полісменôвъ раненыхъ, десятки людей арештованыхъ, плебанія сильно знищена.

10 тысячь майнерôвъ страйкуе въ околици Du Bois, Pa.

1.600 майнерôвъ и хлопцѣвъ застрайкували въ Олд форджь, Па. минулого тыждня.

Майнеры покидають майны въ Елсвортъ, Па. небезпечнѝ задля газу. Вправдѣ компанія запровадила електричнѝ лямпки, але люде боять ся новыхъ експльозій.

Потреба 100 майнерôвъ до Texas & Pacific Coal Co. въ Thurber, Texas. Юнійнѝ майны. Углева жила 27 цалѣвъ.

Въ докахъ корабельныхъ въ Бремергавенъ, въ Нѣмеччинѣ, спущено минувшого тыжня на воду найбôльшій въ свѣтѣ пасажирскій корабель. Довгота корабля 438 стôпъ, широта 54 стôпъ а поемнôсть 18,000 тонъ.

Въ Портсмавтъ, въ Анґліи, спущено знова на воду найбôльшій въ свѣтѣ корабель военный. Называе ся „Дреднотъ“ а коштувавъ $7,500,000.

Въ варштатахъ „Illinois Steel Co.“ въ Савтъ-Чікаґо лучивъ ся тими днями великій выбухъ динамітовый, при котрôмъ згинувъ оденъ робôтникъ а сѣмъ зôстало тяжко покалѣченыхъ. Люде були занятѝ выкопуванемъ землѣ, де черезъ неувагу полишено динамітъ. Оденъ зъ робôтникôвъ шарнувъ лопатою по динамітѣ и въ той хвили наступила експльозія.

Минулого тыждня, въ Сіморъ, Конн., наѣхавъ тренъ на боґу, въ котрôй сидѣли двое людей. Жѣнка и кôнь убитѝ а мужчина тяжко покалѣченый.

Заносить ся на страйкъ усѣхъ доковыхъ робôтникôвъ въ Бостонѣ, Масс. въ числѣ 3000, що занятѝ суть ладованемъ великихъ океановыхъ кораблѣвъ. Жадають пôдвышки платнѣ зъ 30 на 40 цнт. за годину роботы въ день а зъ 40 на 45 цнт. за годину роботы въ ночи.

Правительство російске вôддало американьскому синдикатови для будовы желѣзниць концесію на будову желѣзниць въ Середущôй Азіи, зъ тимъ однакъ застереженемъ, що сей синдикатъ зложить $40,000,000 яко ґваранцію, що Росіи буде вôльно по 24 лѣтахъ вôдкупити тѝ колѣѣ для себе.

Вашинґтоньске Статистичне Бюро для Сполученыхъ Державъ, оголошуе, що звычай варварского доразового суду такъ зван. „линчь“ въ Сполученыхъ Державахъ поволи зникае. Въ минувшôмъ роцѣ (1905) було лише 66 случаѣвъ „линчу“, коли въ р. 1904 було 99. Часы за роки 1894 до 1903 були пôдтимъ зглядомъ далеко гôршѝ, бо тодѣ на кождый рôкъ припадало пересѣчно 139 случаѣвъ „линчу“. Та коли звычай линчованя зникае, то убôйства на поединку незвычайно зростають. Въ минувшôмъ роцѣ згинуло насильною смертію 9.212 осôбъ. Якъ сильно зростае въ Сполученыхъ Державахъ се мордоване на поединку видно зъ отсего порôвнаня: Въ роцѣ 1881 припадавъ оденъ мордъ на 40.533 людей,— а въ р. 1905 оденъ мордъ припадавъ вже на 8000 людей. Зъ сего видно якъ сильно въ Сполученыхъ Державахъ легковажить ся жите люцке.

На островахъ Гаіті вôдкрыто великѝ поклады бурштину. Завязала ся уже компанія американьска, що буде його добувати. Барва сего бурштину жовта зъ вôдмѣною въ темно-брунатне.

Бѣлѝ невôльницѣ. Въ мѣстѣ Росопуръ на Угорщинѣ приняла недавно мѣйска рада, на однôмъ зъ своихъ послѣдныхъ засѣдань, таку безвстыдну и брутальну постанову: рѣшила нѣ менше нѣ бôльше якъ те, що всѣ служницѣ и робôтницѣ фабричнѝ мають бути вôдданѝ пôдъ поліційный дозôръ, пôддаватись поліційно-лѣкарскимъ оглядинамъ, а на случай якъ котра стратить роботу або службу, мае бути сейчасъ вышупасована за мѣсто. Єслибъ котра хотѣла вывинути ся вôдъ тихъ варварскихъ постановъ, мае бути засуджена на 100 коронъ кары, а якъ бы не могла заплатити, то мають еѣ замкнути до арешту...

Великаньска демонстрація въ Збаражчинѣ (въ Галичинѣ). Дня 22 Сѣчня въ рôчницю выбуху революціи въ Росіи зôбрало ся 30.000 (трыйцять тысячь) народу на величезнôмъ майданѣ въ Новôмъ селѣ, щобы вôдсвяткувати рôчницю, коли народы Росіи стянули до борбы за волю, та ухвалити свою найгорячѣйшу симпатію російскимъ революціонерамъ. Зразу староста не хотѣвъ позволити на вѣче пôдъ голымъ небомъ, але въ кôнци удало ся провôдникамъ його до сего склонити. Нарôдъ наплывъ зô всѣхъ сторôнъ Збаражщины, а мѣжь тимъ надъ 8.000 жѣнокъ, котрѝ уставили ся були зъ однои стороны трибуны, а мужчины зъ другои стороны. Вѣчу проводивъ Яцко Остапчукъ, а реферували о революціи п. Стружь, о положеню народу и конечности реформы п. Ивашко, о вѣчнôй борбѣ поневоленыхъ клясъ зъ пануючими Я. Остапчукъ. Ухвалено двѣ резолюціи: 1) 30 тысячне вѣче въ Новôмъ селѣ высказуе найвысшу честь поляглымъ революціонерамъ а вразъ найгорячѣйшу симпатію теперь борючимъ ся, и 2) зъ огляду на Галичину: зôбранѝ слюбують не спочати доти, доки не выборуть загального, рôвного, безпосередного и тайного права выборчого. Резолюціи ухвалено зъ величезнымъ одушевленемъ. Се бувъ настрôй такъ пôднеслый, якого нарôдъ давно не переживавъ.

Треба 50 майнерôвъ до Vintodale Colliery Co. въ Vintondale, Pa. (20 миль вôдъ Cresson на C. & C. дивізіи Пенсилвенійской желѣзницѣ). Стала робота, добра платня; нема страйку, гарнѝ домы, водопроводы и т. и.

СПРОСТОВАНЄ.

П. Д. Ворончакъ пише намъ, що новинка подана въ першôмъ числѣ „Правды“ зъ (Ethelbert, Man.) про те будцѣмъ то тамъ за старанемъ о. Крижановского и его парохіянъ, зôстала побудована корчма и передъ Рôздвомъ торжественно отворена — є неправдивою.

ВИКАЗ ЖЕРТВ на „Народний Фонд“ в Америці.

1) Scranton, Pa.

На весілю в чесного парубка Федька Меліша зібрав Йосиф Запоточный $4.90. Жертвували слідуючі: Дамян Меліш 1 дол.; Тимко Шеремета, Григорий Мрикало, Григорий Василик по 50 цнт.; Іван Кирилюк, Іван Тарас, Федько Меліш, Максим Глух, Микола Хавтур, Йосиф Запоточний по 25 цнт.; Онуфрей Королишин 20 цнт.; Стефан Меліш 15 цнт.; Мих. Иванкевич, Афт. Глух, Петро Пайдич, Іван Чучак, по 10 цнт.; Яков Стадніp, Мих. Воркун, Филип Осінчук по 5 цнт.

2) Monessen, Pa.

На хрестинахъ у Василя Сивика зібрав Николай Сивик $4.20.

Дай Боже здорове і многая літа народженому, Родичам, гостям і колекторови!

о. Іван Велигорский, секретар.

Жертвы на Революц. Украиньску Партію.

Гр. Врайкôвскій зôбравъ въ Едмонтонѣ, Алта, Канада. слѣдуючѝ жертвы;

Гр. Врайкôвскій	$5.00
И. Летавскій	50
Д. Соляничь	1.00
П. Рудикъ	1.00
И. Кіляръ	5.00
П. Чекалюкъ	1.00
W. B. Steward	25
H. Bowen	1.00
М. Мантискій	50
Т. Ахтимійчукъ	1.00
И. Буяръ	50
A. Arving	25
J. J. Mohr	25
S. F. Mayer	1.00
W. A. Griesbach	75
G. B. O'Connor	1.00
П. Маґера	25
Т. Фуярчукъ	1.00
И. Бостикъ	1.00
H. Carson	1.00
J. H. Wood	25
J. Millan	25
Я. Барановскій	50
Марія Илящукъ	50
Friend	25
П. Бонтявъ	25
С. Топольницкій	50
Д. Лазарчукъ	50
M. Domenio, D. Lepon, De Locig, и Vitello	1.00
A. Friend	2.00
J. S. & S.	50
Ang. Fibiger C. U. Store, a friend	50
В. Фербай	50
J. Quelan	1.00
F. Fitch	50
Разомъ	$32.25
Иванъ Славута	3.00
Попередно зложено	209.31
Сума загальна	$244.56

Дальшѝ жертвы просимо засилати ласкаво на адресу:

Svoboda,
Box 353, Scranton, Pa.

Після 250 літ неволі.

Подаємо читателям „Свобода" вступну статю першого українського дневника в російській Україні „Громадська Думка", якою сей дневник повитав українську громаду въ своїм 1 числї з 1-го Січня с. р. Подаємо сю статю читателям „Свобода" не лише задля её змісту а також і як історичний документ: як проговорила вперве Україна по 250 лїтах своєї неволі.

Ось так звучить ся стаття:

„Справдило ся! Давно сподїваний час настав... Вперше сьогодні ми прилюдно виступаєм з своїм словом. Вперше сьогодні підіймаємо і свій голос в оборону потреб і прав українського народу, його рідною мовою. 250 літ мова тая бреніла потиху тільки під убогою сільською стріхою, виливаючи в живому слові усю тугу, змученого серця і наболілої душі, усї муки неволї, тяжких злиднів та кривди, що зазнав народ наш під „батьківською" рукою старозаконного правительства російського. Були спроби і не раз, не два, винести народне слово з під тїсної стріхи на широкі лани і прилюдно заговорити про права і потреби народу: розказати, як він живе і чого хоче, як бідуе та побиваєть ся; але спроби ті заглушено з самого початку. На нас, на Українців іще менше зважали і оглядали ся, ніж на инші народи в Россії, дарма, що взивали одновірцями та одноплеменниками. З нами ще менш церемонились і раз у раз накладали тяжку руку, пригнічували до долу і примушували хилити ся, мовчати і мовчки коритись усякій неправді.

Разом з усїма народами в Россії витерпіли ми страшно, без краю довге лихоліття непогамованого абсолютизму; кайдани застарілого ладу лежали і на нас однаково з усїма, хто в Россії живий був душею і міг — почувати сором на лици своїм. Та довелось нам перетерпіти ще і такі утиски, яких ніхто не зазнав, які були нечуваною подією в сьвітовій історії, про які і само правительство голосно говорити соромилось. Карали і у других народів письменство, та тільки тоді, коли в йому говорено щось не до вподоби вищим; у нас же катовано саме слово наше. Вже те було злочинством, як хтось пробував писати для людий наших так, як вони говорять. Навіть придушеними голосами, навіть „езоповою мовою", що нею говорила довгі — предовгі літа ціла Россія, ми не мали спромоги до людий свого народу озиватись. Правда, на вільнійшому закутку нашої землі, за кордоном, в Галичині — ми і говорити могли вільнійше, та знов же голос той не завсїгди розходив ся по всїх просторах нашої України. Коли ще інтелігенція, хоч і то не без перешкод, могла з його користуватись, то до широких мас народніх, він доходив тільки уривками і рідко хто з народу міг пити з того не скаламученого, цензурою неприборканого, джерела. Останніми часами вільний голос з-за кордону міцнів, роздавав ся й доходив до нас частїйше, — та все таки — не міг він цілком заступити вільного письменства на Україні. І от, коли всї в Россії заговорили — ми мовчали; коли кождого народу голос підносив ся, вимагаючи кращої долї для себе — ми нїмували; коли кожде лічило свої сили, шикувало ся в полки й виходило на боротьбу з спільним ворогом — ми мусїли просити ся до чужої хати і чужим словом обороняти своє... Щеж бо недавно, в переддень сьвятої волї, пролунало по всїх усюдах кинуте нам без сорому — „несвоевремённо"!; ще вчера ми були „без языка", хоч усе кругом кричало проти вікової неправди і життя клекотіло скрізь, як у розпаленому горні. Навіть сьогодні ми не можемо ще говорити всього що думаємо, — не дурнож замість „Громадського Слова" виходить в сьвіт тільки „Громадська Думка".

Та дарма: кригу зламано, велика ріка народнього життя виходить на широкі простори сьвітової історії, зносячи потроху ті перетики, що скрізь понаставлювані були на шляху до нового вільного ладу. І ми віримо, що недалеко вже час, коли разом з усїма вільними народами оновленої Россії і ми заговоримо цілком вільними устами.

Не час, може, зводити нараз усї рахунки з минулим, — їх зведе за нас історія, що й поставить свій нелукавий присуд, а ми перед нею повинні виступити сьвідками й постарчити матеріялу до того праведного суду. Зараз же перед нами иньша праця. Скільки оком скинуть можна — лежить безмежнее поле начальної роботи на користь рідного народу. Занущені, колючим терном і бодяками порослї облоги нашої землі широко розгорнули ся перед нами; вони стогнуть, криком тяжкого болю кричать, благаючи хоч краплї тієї води живучої — праці, праці і ще раз праці над собою. Всї свої сили, всю свою енергію, усї засоби наші, на які тільки спроможні будемо, повинні ми цоверпути зараз на ту працю, щоб як найшвидше пішла в непамять „срамотня давная година" і народ наш заняв своє місце в сїмї культурних народів цілого сьвіту. В нову добу свого життя український народ вступає з'убожений, темний, несьвідомий не то прав своїх, а й себе самого; він задихаєть ся під нелюдською вагою своєї долї; він по ночі блудить і нї звідки собі просьвітку не бачить. Час же поспішити ся на підмогу йому, час вивести його на праву путь і це наша повинність — дбати, щоб хоч тепер сьвітило йому правдиве сонце.

Ми не маємо на думці одразу скласти якийсь універсальний рецепт на всї рани народні; ми й не думаємо, що їх усї одразу загоїти можна. Певна річ, в думки наші і способи, щоб ті думки до діла довести, живе життя внесе свої поправки, — під одні з їх підкладе нові підвалини і дасть практичне угрунтовання, з других може усуне ті або иньші часткові помилки, недосьвідом та неувагою зроблені. Але одну думку й одне бажання — щоб кожна людина могла в добрі та щастї жити — ми маємо за непорушні, і сьміливо, не звертаючи ні в який бік і нічим не поступаючись, простувати мемо до того, щоб те бажання велике справдило ся. Всї умови життя нашого — політичні, економічні і культурні — повинні служити тільки до того, щоб людям дати щастя, щоб кожна особа людська й жила справді людським життем, та забезпечено було людське право кожному, хто тепер тих прав позбавлений.

Ставлячи собі таке завдання, ми тим самим зазначаємо вже й шлях, що ним будемо іти. На політичних вольностях, яких досягти лекше, ми не можемо і не повинні заспокоїтись, бо самі вони не забезпечують народови добробуту і певна річ, не виженуть усїх злиднів з нашої землі. Приклад старших братів і товаришів наших — вільних політично народів Европи — це надто виразно показуе. Користуючись з благ політичних вольностий та культурних здобутків, ми повинні ті блага повернути на те, щоб на землі нашій запанувала правда і справедливість в людських відносинах, щоб на віки минула ся усяка кривда, однієї людини над другою, щоб згинув визиск і вся та неправда, ворожнеча та инше лихо, що слїдком за ними іде. Політичні вольності для нас — то тільки стежка — правда, єдина стежка, неминуча — до того майбутнього устрою, коли „врага не буде, супостата, а буде син і буде мати, і будуть люди на землї" — як писав колись Шевченко. За політичними оновленнями мусить іти оновлення инше — соціальне та економічне і мусять бути скасовані і останні познаки того поділу на „білоручок" та „чорноробів", який за наших часів таку ще велику силу має. Ми віримо, що це оновлення піде своїм невинним ходом; ми хочемо вірити, що провадити меть ся воно шляхом мирної боротьби, перетворившись на спокійну еволюцію людських відносин. Конечна ліквідація сучасного капіталїстичного укладу не повинна коштувати цілій людськости і нашому народові й жадної зайвої краплі крови людської.

На Україні не ми перші висловлюємо такі думки і не ми перші проводимо їх в життя. Ми мали багато попередників, що працювали, скільки могли, над тим, що й нам зараз лежить на думі. З самого зародку свого українське письменство, що служило в ті часи чи не єдиним способом праці для народа, виставило щиро-демократичні й поступові домагання; програма Кирило-Мефодієвського брацтва, вогневе слово Шевченкове, праця Драгоманова і новітних робітників духа на нашій ниві — всї вони обстоювали демократизм, волю, осьвіту, рівність і щастя для всїх людий і народів. І хиба тим тільки і щасливійші ми од своїх попередників, що — е надія — зможемо говорити без тих крайніх перешкод, які їм раз у раз на заваді стояли й присипляли їх творчий дух, примушуючи часто давати сили свої не туди, куди народня робота кликала.

Помянїмож на дорозї нового життя „незлим, тихим словом" тих працьовників борців, що полягли, не дождавшись нових часів, згадаймо з пошаною тих, що поперед нас орали вбогу рідну ниву і положили міцні підвалини до нашого національно-громадського відродження, й життє своє несли в жертву рідному народові. Земля їм пером і вічная память в серцях українського громадянства!

Помянувши славних покійників, привітаймо також усїх живих товаришів наших, що голублять тіж самі думки, які нас гріють. Зашлім привіт і всїм чужомовним та чужоземним працьовникам, що йдуть до тогож ідеалу, яким сьвітить та сама зоря волї, правди і справедливости. Серед нас вони знайдуть нових щирих прихильників і помічників свого великого дїла.

З такими думками йдемо ми на працю; з такими надіями вступаємо в нову добу нашого життя — наш шлях прилюдний. Не легкий це мусить бути шлях. Кожен ступінь на йому доведеть ся здобувати, може, тяжкою боротьбою, що і тепер вже на перших ступнях, починає даватись в знаки. Та дарма — боротьба мусить бути, бо і все життя складаєть ся поки з боротьби ворожих елементів: щеж бо міцно і дужими лавами стоять ті частини громадянства, для яких користно обороняти теперішний лад. На боротьбу очий ми не заплющуємо. Ми не хочемо завчасу ні перецінювати власну силу, ні поменшати силу ворогів наших. Але ми маємо в руках і могутну зброю — віру в справедливість нашого дїла, живе слово й невільну думку, працю щиру та підпору всїх однодумців.

„Все минеть ся, одна правда зостанеть ся" — і чуючи правду за собою, ми твердо й певно йдемо на важку, але сьвяту працю, для добра нашої занедбаної землї та її безталанного народу."

В чім наше лихо?

Вінніпеґ, Ман., Канада.

В недавних числах „Свобода" п. Стефаник розписавєсь про тутешних Русинів, та так, що з того виходить, що тут нема жадного руху, нї іскри життя між тутешними Русинами — що було, те упало, а що е — не варта нїчого, та і оно має і мусить незадового упасти. Правда, що п. Стефаник девчому говорить щиру правду, та в деяких місцях відходить від неї. Чи він робить се з несьвідомости, чи злости, чи набравшись політикерскої манїї, думає, що робить з переконаня — не знаю. І так говорить про пїяньство, про упадок читальнїв, Народного Дому, та я сего другий раз повтаряти не хочу. Нехай собі переглянє попередних кілька дописей п. С., кого се може інтересувати.

Перше всего, які були причини упадку Нар. Дому, читальнї і пр.? — Звичайно самі орґанїзатори. Они або не були сьвідомі своєї роботи, брались до орґанїзації не подумавши гаразд, а що вже наперед привязували до свого діла великі надії, тож по першім неповоженю тратили духа і все упадало. Причиною упадку могла бути власна користь, яка часто робить чоловіка політикером, народолюбцем, а коли сподївана користь не приходить, все зникає. Дальше що може спричинити упадок орґанїзації, то брак витревалости, брак певних сталих засад, на котрі орґанїзатор опираби ся і які моглиб дістати признане у членів орґанїзації. А буває, нераз, що і доброму і тямучому чоловікови щось не удасть ся, бож кождий чоловік, як і кожде найлїпше діло має своїх ворогів, та він не тратить духа і зачинає наново, набравши досьвіду з попереднього, з новою надією і силою. А де наші орґанїзатори: Народн. Дому, штору, читальні, де гроші зібрані на Нар. Дім? Все упало і они самі упали. А з такого виходить велика шкода для народу. По кождій такій катастрофі нарід попадає в зневіру і щоби не бути знов ошуканим не вірить потім найлїпшому. Хто заручить, що і сей новий проводир не „утїче", як давнїйші, зоставивши усїх в дурнях. І хочби се була справа чисто партійна, прецїнь цілому народови удїляєсь сором за се. А у нас були, а може е і нині такі. Се все у сто разів лїпше повинен знати п. Стефаник, набравшись того гіркого досьвіду, та перебувши тілько переображень, що не всякому доводилось того зазнати.

Про К. Р. Н. Союз говорить п. С., що Союз се інституція о. Гури. Правда, що о. Гура е предсїдателем Союза, але чи тому се вже его? Чи може о. Г. зробити з Союзом, що хоче? Прецїнь кожду справу Канад. Союза рїшає не сам о. Г., але всї члени, що складають виділ. Він жалуєсь, що его, яко негреко-католика не принялиби... Хто ему се казав, кого він питав — не знаємо. Треба було когось иншого запитати. А тепер нехай подумає кождий, чи така бесїда п. С. не викликає зневіри в народі? Чому маємо руйновати самих себе? Кого вибрано до уряду Союза, чи не нас, чи не одиниць з народу? Тодї се наше — не церковне! А дехто так думає. П. С. хоче видїти нараз щось великого, великий огонь, як за давних часів... А чому п. С. бодай такого брацтва не оснував, як теперішне наше.

Не оден п. С., а богато було і е таких, що думали в однім дни сотворити щось великого, тай нїчого не зробили. Брак витревалости, зневіра за першим неповеденем, брак сьвідомости, особистий інтерес, може найбільше, та вкінци інтриґи наших „патріотів", були причиною скорого упадку всего, що колись починалось. Нинї Союз товариство молоде і не обнимає еще великого числа Русинів, але се еще не значить, що оно нїчого не варта. Прецїнь ми его заснували для нашого загального добра і від нас зависить его істнованє.

Що до пїяньства, то п. С. має слушність, але всеж годї приписувати его власне всїм тим, які „бють пів копи поклонів..." По моїй думці найбільше пють самотні, що або нежонаті, або полишали жінки в краю, яких не має що вязати, котрі хочуть зажити free country. Таки малу вагу привязують до релїґії, до церкви, до поклонів, если они свої особистої чести, свого людского достоїнства не шанують. Дарма тут винувати сьвященика, не поможе рівнож, коли признаємо релїґію річею приватною. Пїяка не то, що сьвященика, а і полісмена і корт і сьміх від пїяньства не відведе... На сю тему поговорю ширше другим разом.

Що до Союза, то річ має ся ось як: Кан. Руско-Народний Союз, се товариство не церковно, а сьвітске. Союз приймає кождий з'орґанїзований виділ без взгляду на релїґію. Отже хто хоче належати до Союза, мусить вже належати до брацтва. Наше тутешне брацтво сьв. О. Николая складаєсь з самих католиків, а некатоликів не приймає. Та еслиб ті, що не суть католиками з'орґанїзувались в брацтво, Союз їх прийме не питаючи про релїґію. Розуміесь, що кождий член мусить бути честний, тверезий і т. д. Приймає ся від 2 до 45 літ.

Вступ до Союза платить ся 1 доляр, місячна вкладка 50 ц. До брацтва вступ 1 доляр, місячна вкладка 25 ц. Союз мае виплатити по-смерте так по мужеви, як і жеві, також дае запомогу в разі каліцтва, невилічимій хоробі і пр. Ціль брацтва давати запомогу в разі слабости... Незадовго, коли статути будуть надруковані, оголосимо докладнійше. — Так отже не слухаймо тих, що раді розруйновати все, що не они збудовали. То суть звичайно люди, що кричать, не щоби добре зробити, але щоби люди на них дивили ся. Тілько крику богато, а роботи мало.

Член Союза.

„Крутитъ хвостомъ"!

Під таким заголовком написав протоерей Товт статю в 3-ім числі „Свѣта", де набазґрав ріжних пасквилів своеї мудрости, і дуже „геройчно" накидае ся на Українців ніби „спаситель Россиї" і „русскаго" народа. Що ему дало ся зловити кільканайцятеро темних людий на свою „витку" і пише їм байочки, а вони кивають головами дивлячи ся на его ковпак і думають, що він справді такий сильний „спаситель" як виглядае; що часом зобачить в церкві трохи людий та думае, що вони „русскіе" (і притім кричить: „только людий есть, чому колекти не платят"), то вдаесь йому, „що Вукраїнцев в них нет". А хтож там ходить як не Українці? А деж там Москаля вдиблеш в Вилксберах? Що ему услугують пару угорских Русинів і пару Лемків — то правда, але якіж се Москалї? А зі всхідної Галичини там вже не здиблеш нікого, анї з російских Українців. Бо як галицкі так і російскі хоч часом зайдуть до церкве помолити ся, то не до його церкви. Бо і якжеж їм слухати о. Товта, котрий не знае ніякої мови, анї по российски, анї по українськи. По российски знае „что" і „как", то всього — два слова, а решта, сама паламарщина: трохи з церковного, трохи з инших славяньских мов, як зі словацкої, ну і конечно з мадярскої, бо і якжеж би без неї — не дурнож мадярский піп. І так прийшов нарід темний з краю і нема кого щоб дав йому провід. Русинів жие в Вилксбері пару тисяч, а не мають анї одної читальнї, а ґазет і книжок також не читають, бо не знають звідки дістати. А протоерей Товт „поучае" людий, щоби читали ґазету, як то він каже „Свит", а нї — то брошурки які сам роздае, прим. „Гдѣ искати (глядати) правду" ним самим написану. Той, хто подивить ся на тую брошуру, той еї кине, бо вона написана, як Москалї кажуть, неможливою „тарабарщиною", то е тою мовою, яку протоерей Товт вміе. Він не дбае нї о що, тілько коби лише як найбільше людей перетягнути на православіе. Та ще накидае ся в своїй статі на нашого поета Шевченка, ніби Шевченко був-то якимсь підлим чоловіком? Шевченко тягнув Русинів до братерства, до любови, до згоди, не так як ренеґат Товт, що лише сіе ненависть між Русинами. По Шевченкови память по вік не загине, а по Товті остане хиба що лиха слава тай і тоді ще будуть його память проклинати. А ще накидае ся Товт на революцийну Украіну, а властиво на „Свободу", що збирае датки на „Рев. У. Партію". „Свобода" збирае датки для визволеня з кнута бідного народа, а не для своі похвали або на шкоду поневоленому народови. І не силуе до сего нікого. Не так, як протоерей Товт, що збирав на війну як лише почала ся та голосив в церкви, щоби люде дали „на раненых братов", та як люде виходили з церкви, то поставив двох людий в дверах з кошиками щоби гроші кидали, а коли ніхто нічо не дав і люде вийшли, то Товт зачав верещати аж му піна з рота текла „по что-сьте отворили обі половини дверей, та люди вшиткі вишли, ніхто нич не дав"! І такий наганяч московский, що навіть московскої мови не знае: сьміе ще накидатись на „Р. У. Партію. і на „Свободу"!

Вилксберский мешканець.

ДОПИСИ.

З Newark, N. J.

Дорогі Братя Русини! Ми в Нюарку, Н. Дж. заложили братство під покровом сьв. О. Николая і нема ще місяця, а вже вступило в то братство повисше 30 членів, котрі обезпечили свое житє на час прикрих хвиль в слабости. Також вступило з того братства богато до „Союза", та я, як щирий Русин, кличу до вас дорогі братя, не відтягайтесь зі вписом з дня на день, бо ніхто не знав і не буде знати, коли прийде на кого крестик! Замість занести той кроваво запрацьований цент до салону і з своїми краянами, кумами підперати бару, ліпше забезпечитись на лиху годину, вписавшись до братства, бо можете захоріти акурат тоді, коли одного цента заощадженого не будете мати при собі. І вірте мені, що тдої ті ваші приятелі від салюну відречуть ся вас, а ви без опіки будете гинути. Неоден вже казав до мене: ей нащо мені дурно гроші видавати, еще побуду 2 або 3 місяці тай іду до краю! Але не знаете, що вас в кождій хвилї чекае, що може за годину з вами бути. Памятайте на смерть, памятайте если маете родину в краю, на „Союз". Громадно вступайте до братства і до „Союза". Та не забувайте при тім на науку. Закладаймо всюда „читальні" і учім ся. Нехай нас народи не мають за худобу, або за невільників. І боронїм свого народу всюда! Не відкажім своеї помочи, коли будемо відбували мітинґи і для тих бідних Русинів в нашій Галичині, де тепер така важна хвиля наступае при виборах, може і ви, краяне, не оден з вас верне коли до краю, а як ні, то мае там свою рідню. Та най тій рідні буде лекше. І знаймо всї тое братя, що не тра великих жертв, але найдрібнїйші жертви центові дадуть велику поміч нашим братям в старім краю. Складайте жертви і відсилайте їх на моні-ордер виписаний на імя A. Sharshon до Rev. J. Velyhorsky, 25 Chestnut Str., Yonkers, N. Y.. Просіть при всяких нагодах своїх краянів о жертви і зробіть се щиро, охотно і сьміло. Не даймо ся ворогам під ноги взяти. Скиньмо вже раз тое ляцке ярмо з себе! Будьмо самі собі опікунами! Твердо станьмо в тій справі і нехай той лях знае, що е ще і в Америці Русин, що дбае о свій нарід і чуе хоть на чужині тую кривду яку терплять його братя в краю.

Іван Кецко.

Зъ Elizabethport, N. J.

Въ Недѣлю, дня 4 лютого с. р., лучила ся невесела пригода въ нашôмъ мѣстѣ. Два Русины пили въ однôмъ жидôвскôмъ салонѣ и попили ся до нестями. Розумѣе ся, що при такихъ оказіяхъ не обôйде ся безъ сварнѣ, а дальше не треба вже й казати. Бôйка, процесы, криміналъ и тимъ подôбнї „благодати"... Такъ стало ся и зъ двома згадаными Русинами. При піятицѣ посварили ся мабуть, а коли опôсля ишли до дому черезъ мôстъ, трутивъ оденъ другого зъ моста и позбавивъ житя. На другій день найшли его неживого пôдъ мостомъ. Нещасный не належавъ мабуть до жаднои рускои організаціи и полишивъ жену безъ найменшого средства до житя. Ось вамъ урывокъ зъ исторіи нашого народа въ Америцѣ. Що заробить, то пропе, до рускости не почувае ся, просвѣты не хоче, до організацій рускихъ не належить, а гине оденъ зъ руки брата, а другій на шибеници або въ криміналѣ. Сумнї выгляды, коли такъ дальше пôде.

Ще одно мавемъ написати. Доси я не вѣривъ поговôрцѣ, будьто бы нашї дѣвчата въ Ню-Йорку романсували та волочили ся зъ жидами, але теперь переконавемъ ся наглядно. Передъ кôлькома днями заходжу счучайно до однои нашои дѣвчины въ Ню-Йорку и застаю у неѣ жидика, котрый залицяе ся до неи, що ажь ну. Розумѣе ся, що й она вôдплачувалась ему такимъ самимъ, не звертаючи навѣть уваги на мене. Се спонукало мене сказати имъ, що то не гарно, та думаете, що то помогло? Де тамъ! Дѣвка еще й обрушила ся на мене та хотѣла бити. Ся дѣвчина, то моя краянка и поки що не хочу выявляти еѣ имени, але здѣлаю се, коли не поправить ся.

М. Зигманъ.

З Holyoke, Mass.

Про щож тут писати? Пхі! пхі, і на воловій шкірі не списав би всего, що в нашім преславнім Голіоку діе ся. А особливо останніми часами малисьмо тут пару випадків канїбалїзму, а що канібалізм в двайцятім столїтю видав би ся ласкавим читачам не правдоподібним, прото волю о тім і не писати. Впрочім щож се може читачів нашої „Свободи" об ходити, що тут Мазур оден другому в „bitce" відїсть кавалок уха, або носа? От хоробрий нарід і „kwita". Поза тим нового тут нема нічого, хиба се, що робота тут тепер іде добре; особливо на ткачів таке в тих сторонах запотребоване, що і віддихнути „босове" не дадуть порядно, женуть фабрики день і ніч.

По кількох майже літнїх днях, котрі малисьмо тут перед недавним часом, нас тупив такий мороз і сніжниця, що годї і носа на двір вистромити.

То теж і не дивота, що помислові Голіокчане винаходять щораз то инші способи, щоб якось огрітись.

І так старші на нашій славетній Олівер улици купують угле та дерево, щоб яко тако огрітись, бо з морозом не „шпас". Натомість молодші женять ся оден по другім, мотивуючи тим, що в двійку теплїйше як самому... га, може і мають рацію?

Братство сьв. Івана Хрестителя, котре з'орґанїзовалось тут минувшого року, розвиваесь надсподівано добре. Русини, як виразивсь оден з наших членів, „тягнуть ся до органїзації, як риба до матнї".

Так, так, братя Русини, лучім ся, орґанїзуймо ся, а передовсім просьвіщаймо ся, а дасть Бог, що і в голіоцкій Руси в віконце засьвітить колись сонце.

Михайло Беля.

З Sagon, Pa.

Послухайте братя, яке лучило ся менї нещасте. Прийшов недавно, пізно в вечер, до ґазди Івана Купчика, у якого я е на бордї, якийсь волоцюга і попросив ся на ніч. Казав що е близьким краяном ґазди, родом з Загіря в Галичині і що недавно оженив ся і купив собі ґрате за $70, а що бракло йому ще $20 то післав жінку до еї вітця — і тепер, поки ще не урядив ся в своїй хатї, просить щоби його переночували. Ґазда згодив ся, ґаздиня дала йому повечеряти і всї лягли спати. На другий день рано пішли бордінґери і ґазда до роботи а той незнакомий ще лежав. А як вже нікого не було в дома лише сама ґаздиня у кухнї — встав він і пішов до шанди до хлопських лахів по ключик і з ключиком далї по куферках. Але в куферку не було грубих гроший тілько $5.40 і зеґарок за $7. Він то взяв і зійшов на діл. Там саме варила ґаздиня воду і понесла еї корові. Тож він зараз і скочив до сінника, а там були мої гоші — $100.00, які я дав в переховок ґазді, бо саме тепер вибрав ся до краю. Взяв він ті гроші і пішов на гору по ковт. Ґаздиня власне вернула зі двору тай дивить ся — його нема вже в кухни. Щось майнуло їй підозріле через голову тай глянула до шафи чи суть там дрібні гроші. Гроші були. Та той незнакомий сходив вже з гори, натягав на себе ковт, та держав в зубах капелюх — та так і зійшов і пішов з хати. Ґаздиня скочила ще до сінника — шукае за грішми, а грошей нема. Наробила крику, полетіла до телеґрафу тай на діпо, і до мужа до майнів, та все на нічо. Злодій як пішов в ліс то як камінь в воду. Та й я так і лишив ся без моїх грошей! Та я вас остерігаю братя, абисьте не дали ся й ви так піддурити і не приймали кого будь до себе на ніч. Він взяв крім гроший ще й книжочку банкову, щоби міг нею виказати ся, як прийде знова де до кого на ніч. Та книжочка е з The National Bank, Shamokin, Pa. In account with John Kupchyk. А також взяв ще много ресітів — тож щоби ніхто не дав ся йому окламати. І прошу вас читателї „Свободи", если би де той злодій з'явив ся, то прошу мене о тім повідомити, а дістане добру нагороду. Він е низького росту і дуже чорний, а на пальцях носить жовті перстені. Літ буде мати 20—25. Адресуйте до John Kopchyk,. Sagon, Pa. Я називаю ся

Гнат Копій.

З So. Chicago, Ill., Burn Side.

Доношу Вам краяне, що коло нас робота іде добре. Є дві каршапи і платять не згірше — лейброви на 9 годин $1.50, а фаховому робітникови $2.00. Нас Русинів ту мало — ледви 35 душ, а перед роком і одного Русина галицкого не було. Церков е аж на Вайдінґ Indiana і дорога до неї коштуе нас пів доляра. Всї ми Русини, що ту е, походимо з Галичини, з повіту Сяніцкого і е всїх нас 12 фамілій, і всї ми, дякувати Богу, здорові і працюемо.

Юрко Бурдякъ.

Зъ Лемкôвщины.

У насъ теперь зима дуже неприемна. Снѣгу богато не е, лише по лѣсахъ, а по рôвнинахъ то все вѣтры забирають до голои землѣ. Снѣгъ, дощь, зъ вѣтромъ а потôмъ морозъ. Ледôвки всюда, якбы на ставахъ, длятого що дощь зъ снѣгомъ а заразъ вѣтеръ и морозъ. Зъ того выходить таке, що и не знаешь, якъ собѣ порадити. И гандлярѣ на се кривдують ся, бо худобу зле переганяти ярмарку на ярмарокъ — самї леды по дорогахъ. А вѣтры такъ сильнї, що чоловѣка на силу зъ дороги на фосу нажене, або таки на мѣсци на землю звалить, якъ яке пôдрубане дерево. Найбôльша заверюха була на Йорданьскї Свята, коли вѣтеръ перекидавъ людьми — якъ снопами по полю.

Роздѣле 26 го Сѣчня. *А Пимъ.*

,,SVOBODA"
(LIBERTY)
HE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday
at 209 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

UNION LABEL 23

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter July 16 1903 at the post office at Scranton, Pa under the Act of Congress of March 3, 1879.

,,Свобода"

часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ ,,Р. Н. Союза", виходить що тыждня въ Четверъ и коштуе:

Въ Америцѣ на 12 мѣсяцѣвъ....$' 00
До старого краю на 12 мѣсяцѣвъ $2.00
Въ Америцѣ на 6 мѣсяцѣвъ....$1.00

Галичане можуть замовляти ,,Свободу" черезъ Книгарню Шевченка ул. Театральна ч. 1, Львôвъ.

Оплачувати газету треба все-гда зъ горы.

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то є карточку, котру дôстанете вôдъ почтара або агента на експресовôмъ офисѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годни грошей дôстати.

Адресъ:

,,SVOBODA"
Box 353,
SCRANTON, PA.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити мусить подати намъ, кромѣ нового. также свой старый адресъ.

Чи буде страйкъ?

Таке питане завдають собѣ не лише около 600.000 майнерôвъ, якѝ працюють при мягкôмъ и твердôмъ углю, але многѝ другѝ люде, що мають зъ майнерами якѝ-небудь зносины.

Якъ звѣсно, переговоры майнерôвъ зъ компаністами вôдъ мягкого угля скôнчили ся нѣчимъ, зъ чого выходилобъ, що при мягкôмъ углю буде страйкъ. Мимо того въ часописяхъ чимъ разъ частѣйше появляють ся звѣстки, що заки теперь обовязуюча угода скôнчить ся (1-го Цвѣтня), компаністы зъ майнерами якось зôйдуть ся и може полагодять свои непорозумѣня мирнымъ способомъ. Сего можна тимъ бôльше сподѣватись, що компании не мають богато мягкого угля на складѣ, що страйкъ не забавка и не лишь майнеры, але и компаністи тратять на тôмъ міліоны, тай, що въ разѣ загального углевого страйку могуть застрайкувати также всѣ, що наладовують, выладовують, и перевозять угле.

Выгляды на мирне полагоджене непорозумѣнь мѣжь компаністами а майнерами вôдъ твердого угля значно полѣпшились. Минулого тыжня, 15 го Лютого, зôйшлись въ Ню-Йорку представителѣ майнерской Юніи въ представителями компаністôвъ на нараду. Вже самъ той фактъ, що компаністы явились на мітингъ вказуе, що е можливость полагоды, що они хотять въ майнерами погодитись. Майнеры предложили жаданя, якѝ уложила спеціяльна майнерска комісія въ Вилксбари, Па., а именно:

1) новои угоды, 2) змѣны дотеперѣшного мирового суду на три мировѝ суды для кождого округа (1, 7 и 9); въ кождôмъ судѣ засѣдалобъ по два компаністы и два майнеры; 3) пôдвышки о 10 центôвъ на долярѣ; 4) полагодженя усѣхъ теперь истнуючихъ непорозумѣнь; 5) 8 ми годинного дня працѣ и 6) пôдвышки для тихъ, що роблять компанічну роботу.

Пôсля вôдчитаня тихъ жадань, майнеры выбрали зъ помѣжь себе 7 людей и компаністы 7. Тихъ 14 людей мають зôйтись сего тижня и обговорити сѝ справы. Правдоподôбно майнеры не будуть наставати, абы компаністы приняли всѣ ихъ жаданя а будуть вдоволенѝ, если компаністы згодять ся бодай на декотрѝ зъ нихъ. Въ разѣ, если компаністы будуть склоннѝ до згоды, майнеры скличуть ще разъ конвенцію майнерôвъ твердого угля, котра мусить приняти або вôдкинути условя згоды.

Такъ справы стоять теперь, але що будучнôсть може принести — годѣ вгадати. Певна рѣчь, що нѣ майнеры нѣ компаністы не бажалибъ собѣ страйку. Майнеры хочь бы навить зôбрали на страйковый фондъ 5 міліонôвъ долярôвъ, якъ урадили, то тихъ грошей и такъ не сталобъ имъ на довго, а компаністы боять ся также втраты. Минулого страйку втратили вразъ зъ желѣзничими компаніями около 200 міліонôвъ.

Тутъ годить ся ще сказати, що Доленъ, президентъ пітсбурского углевого дистрикту, почавъ борбу противъ президента Мичела, выступавъ проти страйку и т. п. Майнеры его дистрикту зôбранѝ на конвенціи, хотѣли его скинути зъ уряду, але вôнъ взявъ на нихъ въ судѣ ,,інджонкшенъ". Дехто каже, що Доленъ подплаченый компаністами, бо инакше не починавъ бы сеи борбы якъ разъ теперь, коли всѣ майнеры повиннѝ выступати згôдно якъ оденъ мужъ.

Кілька слів правди.

Дивно мусить постороному чоловікови виглядати що газета ,,Свобода" дописей з Канади має більше чим зі Сполучених Держав, а рівночасно довідувати ся, що в ній нема жадного духового житя. Чому се так?

На се в части відповів т. І. Кунь в своїй дописи у ,,Свободі" ч. 51. а я, живучи вже 9 літ в Канаді і знаючи добре тутешні обставини, можу хиба ще більше сказати. Винную тут передовсім всіх патріотичних провідників руского народа в Канаді без взгляду на переконаня політичні і релігійні. Руский нарід вийшов з Галичини мало осьвідомлений тож і слухав тут перших ліпших провідників, які попали під руку. А тим провідникам більше ходило о доляри чим о нарід і переконаня їх були лиш лапкою на легковірних. Зрештою і ті переконаня після потреби змінювало ся, як переношену одіж.

Найбільше нас розбили роздори релігійні. Старокраєві бискупи не прислали для тисячів руского народа ані одного руского попа, тому заопікували ся нашими душами і нашими долярами католицкі Французи. Але не всї Русини годили ся на сю опіку, і так повстав перший роздор. По довгих клопотах прислав граф Шептицкий Жолдака, аби погодив нас із Французами, але він не погодив, лишь взяв купку долярів і пішов собі. Не погодив нікого і незабутий Заклиньский. Він був рівночасно і за Римом і против Риму, як хто хотів, тож одним він подобав ся, другим ні, так що аж позивали ся і били ся через него. Покористали з того православні батюшки, пресбатеріяни, методисти, баптисти. Скористав і п. Ґеник. Став посередником між пресбитеріянами а нашими людьми, а пресбитеріяни сипали долярами кождому, хто умів їх зловити. Та на згоду такі не заводило ся. Отже аби ще більша каша зробила ся, прийшли з Галичини Василіяни із сестричками, а против них висунув ся як спід землї всечеснїйший Серафим і повикроплював на попів бувших пресбитеріяньских аґентів (крім рівноапостольского Ґеника, котрий Серафимови помагав а в кулак з него сьміяв ся), і дяків і взагалї письменних, котрі могли заплатити 50 дол. Коли Серафим накропив кількадесять попів, тоді визначнїйші з них дали єму лявф пас і проголосили ся незалежними. Тут і вершок релігійного роздору.

Католики, православні, серафимці, независимці і протестанти водять ся за чуби і не хочуть порозуміти, що то всьо пусте, що чоловік якої будь релігії може бути добрим або злим, а сварки релігійні роблять попи лиш на те, аби здобувати собі як найбільше прихильників а тим і долярів. Звістно, що в мутній воді риба ловить ся. З тої то причини такий Вінніпег, що в инших обставинах одної церкви для него забогато би було, удержує 5 церков; а кілько попів з тих церков жие?

Такі відносини виробили у нас задля марного доляра патріотичні провідники на поли релїгійнім.

Анї раз не красше пописали ся патріоти, що орґанїзували сьвіцкі товариства. Т. І. Кунь дуже гарно і делїкатно описує в згаданій дописи, які то чуда діяли ся в читальних, сторах і народних домах. Патріоти просто крали книжки і гроші і безлично шахровали людей, котрі їм вірили. Таке діяло ся не лише у Вінніпегу, але майже у всїх товариств у Канадї, де тілько яке закладало ся. Для приміру натякну хоть би про ,,Українське Братство", котре Ґеник закладав аж у Каліфорнії в тїй цїли, аби (як говорив декому) позбути ся з Канади людей, котрі могли би єму колись шкодити. Яко основатель висилав до Каліфорнії (у теплий клїмат) охочих до фармерскої комуністичної спілки, що навіть певних статутів не мала, а доти братчиками опікував ся, поки не знищив їх матеріяльно, а відтак як серед води їх покинув. Змінив погляди. Мабуть так само змінив погляди і Ціхоцкий, що заложив компанїчний стор і втік з чужими грішми. А так поступають собі і другі подібні патріоти, яких дїла звістні в Канадї кождому. Тому і не диво, що нарід не хоче і слухати тих людців, бо знає що вони ним опікують ся лише для своєї власної користи і радше воліє вже хоть-би і коло склянки забавити ся, чим давати свій гірко-зароблений гріш патріотичним дурисьвітам, що лиш обсуджують нас по газетах як піяків, розбишаків, недбалиць і дурнів. Хиба дураком треба бути, аби іти там де його обдурять а бодай зганьблять і обсудять.

Чогож нам треба? Нам треба людей з чистим сумлїнем і з чистими руками. Патріотів, що нас обдурюють, шахрують, обмовляють, роблять межи нами сварки за попівскі бороди і реверенди, патріотів, що за капіталїстичні гроші малюють нам сьвятих Laurier ів та иньших наганячів лїберальних чи консерватdвних; патріотів, що за Юдини сребренники перехвалюють нам Канаду, як би ми в нїй не жили та єї не знали, таких патріотів красше обминати як лихого, а старатись орґанїзувати ся самим. А річ певна, що між таким працьоватим, ощадним і добродушним народом руским найдуть ся ще люде, що сумлїнно і честно нас попровадять по дорозї поступу і зрівнають нас з народами, що жиють навколо нас. Зло не є вічне а правда побідити мусить.

Василь Сиротюк.

Редакція ,,Свободы" не бере на себе одвѣчальности за повысшу статю, и радо удѣлить голосу усякому хто схоче дещо додати чи пояснити повысше написане.

Величаве вѣче Русинôвъ у Львовѣ.

Дня 2. Лютого с. р. вôдбуло ся у Львовѣ всекраеве руске народне вѣче, яке своею чисельностію и повагою перейшло всякѝ вѣча, якѝ коли небудь и де небудь въ Галичинѣ дотеперь вôдбували ся. Явило ся надъ 40 тисячь вѣчевикôвъ. Цѣла велика площа на Высокôмъ Замку и збôчь горы набитѝ були прибувшими на те вѣче зъ усѣхъ повѣтôвъ сходнои Галичины людьми. Було се справдѣшне море люцкихъ головъ, середъ котрого виринали то ту, то тамъ, высоко надъ головами люцкими таблицѣ зъ написями зъ якихъ повѣтôвъ поприходили люде. Не бракувавъ нѣ оденъ повѣтъ!

Вѣче розпочало ся о 11 год. передъ полуднемъ а отворивъ його Д-ръ Кость Левицкій. Пояснивъ яке значѣне мае мати отсе вѣче. Мае воно бути протестомъ цѣлого руского народу въ Галичинѣ проти його покривдженя и неволеня на його рôднôй земли. Згадавъ и за Русинôвъ, що жиють за кордономъ, на Украинѣ — де рôвножь повстали міліоны поневоленого украиньского народу до борбы за волю. И якъ тамъ за кордономъ силою притолочено самоволю и проби то лучь конституційнымъ свободамъ, такъ и тутъ сполучена и свѣдома маса хлѣборобôвъ встае до сего, щобы й собѣ добути широке право политичне, гôдне вольного народу, и однимъ могутнымъ кличомъ взывае: Дайте намъ загальне, рôвне, безпосередне и тайне право выборче!

По Д-рѣ Левицкôмъ забравъ голосъ Д-ръ Євгенъ Олесницкій, якъ головный референтъ и въ приступныхъ а ядерныхъ словахъ представивъ значѣне и вагу загального, рôвного, безпосередного и тайного права выборчого для Русинôвъ. Опôсля перейшовъ по порядку усѣ способы, якихъ хапають ся Поляки, щобы заповѣджена австрійскимъ правительствомъ выборча реформа выйшла зъ кривдою для Русинôвъ, — застановивъ ся довше надъ проектоваными зô стороны Полякôвъ такими штучками, якъ нерôвный подѣлъ выборчихъ округôвъ, плюральнôсть голосôвъ (щобъ хлопъ и робôтникъ мали лише по одному голосѣ, а паны по три и чотыри голосы) и т. д. штучками, якими хотять Поляки унеможливити Русинамъ, щобъ вони могли выбрати вôдповѣдне число своихъ послôвъ, и въ кôнци вôзвавъ зôбраныхъ, щобы добре уважали на заходы Полякôвъ и були готовѝ въ рѣшучôй хвилѣ силою вôдперти тѝ заходы.

По Д-рѣ Олесницкôмъ привитавъ зôбраныхъ именемъ робôтникôвъ Семенъ Вѣтикъ — горячою промовою, яку зôбранѝ приняли ґрôмкими и довготреваючими оплесками. Се вѣче, казавъ вôнъ, е найлѣпшимъ доказомъ вашои зрѣлости, вашои политичнои свѣдомости. Пановане розпаношенои польскои кліки буде мусѣло скоро скôнчити ся. Та широка реформа выборча прийде — бо прийти мусить, — а тодѣ й вымете вона тихъ шляґунôвъ польскихъ, що стались пошестею для людей. За се ручать и мѣйскѝ робôтники! А якъ бы хитрôсть польскои шляхты и ихъ прихвостнѣвъ польскихъ демократôвъ мала взяти на хвилю верхъ, то тодѣ по мѣстахъ галицкихъ и поза Галичиною почують таке ,,землетрясене", що вже нѣчо ихъ не выратуе! Бесѣдникъ поґратульовавъ рускимъ хлопамъ, що змогли ся на таке величаве вѣче и закôнчивъ свое привитане сильнымъ окликомъ: ,,Нехай жие украиньскій народъ!"

По нѣмъ забирали голосъ цѣлый рядъ бесѣдникôвъ хлопôвъ Павло Лаврукъ зъ Испаса, котрый взывавъ, щобы проти заходôвъ противникôвъ протиставити силу, и кликнувъ: дайте намъ права, бо якъ не дасьте, то мы самѝ собѣ ихъ возьмемо! Дальше Анна Дмитрикъ зъ Гаѣвъ пôдъ Львовомъ, Пилипъ Вовкъ, рôвножь зъ Гаѣвъ, Дмитро Буцъ зъ Кутôвъ, котрый вказувавъ на хлопску солідарнôсть и бойкотъ яко одинокѝ средства въ борбѣ зъ всякими гнобителями, — въ кôнци Григорій Петричка зъ Печенѣѣ, Михайло Грôмъ зъ Глещавы и Григорій Юськевичь зъ Бôбрки. Крôмъ хлопôвъ промавляли еще Д-ръ Кирило Трильовскій зъ Коломыѣ, о. Стефанъ Онишкевичь зъ Хищевичь, котрый сказавъ, що коли дотеперь вело передъ въ борбѣ духовеньство, то вôдъ теперь, коли вже нарôдъ прозрѣвъ, вôнъ самъ повиненъ взяти въ свои руки свою долю, и цѣле руске духовеньство повинно находитись вже не на передѣ хлопôвъ а поручь зъ ними. Въ кôнци пôддано пôдъ голосоване рядъ резолюцій въ справѣ введеня загального, рôвного, безпосередного и тайного права голосованя — якѝ зôбранѝ приняли одноголосно ґрôмкими оплесками и вѣче замкнено горячою промовою Льонґина Цегельского, котрый вказуючи на историчну хвилю, яку переживае теперь украиньскій нарôдъ по обохъ берегахъ Збруча, взывавъ до орґанізаціи и солідарности въ поступованю усѣхъ въ важкôй борбѣ зъ спôльнымъ противникомъ. Зъ тисячѣвъ грудей залунали теперь могучимъ хоромъ украиньскѝ имны ,,Ще не вмерла Украина!" и ,,Не пора Москалеви й Ляхови служить!" И нарôдъ почавъ густою лавою зходити зъ Замковои горы до мѣста. Въ мѣстѣ розставлене було по всѣхъ площахъ вôйско, та нарôдъ неробивъ собѣ нѣчо зъ него а зъ пѣснею въ устахъ проходивъ улицями — поки не смеркло ся. Вôдтакъ вѣчевики розъѣхали ся домôвъ.

Такъ вôдбуло ся се величаве вѣче, якого ще Галичина не запамятала. Була се величава маніфестація Русинôвъ, яка наглядно засвѣдчила, якъ сильно станувъ цѣлый нарôдъ за своимъ провомъ и що не такъ вже легко дасть вôнъ кому небудь доптати ногами його права!

Коли москвофілы довѣдали ся, що ,,Народна Рада"

скликуе на 2. Лютого до Львова віче, поспішила ся й ихъ „Русская Рада“ скликати на той самъ день и зъ тою самою проґрамою свое вѣче до „Народного Дому“, очевидно въ той цѣли, абы часть людей, що пойдуть на поклик „Народнои Рады“, перетягнути до себе. И справдѣ рано въ день вѣча по вулицяхъ мѣста вôдбувавъ ся неначе торгъ на селяньскй душѣ: москвофільскй аґітаторы увихали ся мѣжь селянами, закликаючи ихъ не на Высокій Замокъ, а до „Народного Дому“.

Ухвалено резолюціи, подôбнй до резолюцій украиньского вѣча на Высокôмъ Замку.

Вѣсти зъ Украины.

Теперь, коли въ цѣлôй Росіи лютуе урядъ, начебъ хотѣвъ показати передъ свѣтомъ, що таки ще вôнъ годенъ щось зробити, що мае ще силу, якои йому бракло передъ Японцями, и разъ у разъ бере въ полонъ, правда — не чужинцѣвъ на полю битвы, а таки своихъ горожанъ, изъ своихъ таки, російскихъ сѣлъ та мѣстъ — на Украинѣ, якъ и усюды на „богоспасаемôй“ російскôй земли, настало „военное положеніе“. Арешты, шибеницѣ, заборони вѣчь и часописей зъ однои стороны — бомбы и револьверовй убійства зъ другои — отсе що й доходить до насъ въ ґазетярскыхъ вѣстяхъ изъ-за моря, чимъ заповненй усѣ російскй часописи, чимъ и заповненй листы, якй доходять до насъ вôдъ нашихъ земляковъ зъ Украины, та зъ Москвы и Петербурга. Въ слѣдуючôмъ числѣ „Свободы подамо нашимъ читателямъ подрôбнѣйшй вѣсти про те, що дѣе ся въ самôй Росіи, теперь-же хочемо познакомити нашихъ читателѣвъ хочь зъ чимъ важнѣйшимъ зъ того, що дѣе ся на Украинѣ.

Що Киѣвъ нѣчо лѣпшого якъ Москва и Петербургъ, тожь такъ само якъ тамъ, такъ само и ту, арешты, шибеницѣ и т. п. не сходять зъ дневного порядку. Про се вже дбае поліція. А щобъ вона справно въ тôмъ всѣмъ поводила ся, то киѣвскій губернаторъ розсилае до всѣхъ начальниковъ киѣвскои губерніи циркулярь, въ котрôмъ наказуе, „щобы усѣ начальники поліціи киѣвскои губерніи переглянули добре усю збрую у своихъ пôдчиненыхъ, и якъ де у кого зъ поліцейскихъ покаже ся збруя негодяща, сейчасъ перемѣнили еи на нову, и доглядали, щобы револьверы у всѣхъ пôдчиненыхъ були все набитй и мали потрѣбне число патроновъ, а шаблѣ, щобъ були на остро выточенй. Дальше взывае, щобъ старали ся, щобъ пôдчиненй разъ вразъ вправляли ся въ цѣльнôмъ уживаню збруѣ“.

Крôмъ сего выдано по усѣй Украинѣ наказы зъ Петербурга, щобъ нѣкого не щадити и за найменчй провины, або хочьбы навѣть за саме пôдозрѣнє — сейчасъ арештувати. Отже почало ся нагôнка, якои ще Украина не зазнала. Начальникъ тюрмы въ Кременчузѣ повѣдомивъ остаточно поліцію, щобы больше не посылано въ тюрму арештованыхъ, бо тамъ вже сидить тôлько людей, що годѣ вже бôльше помѣстити. То само, якъ доносить „Одеск. Новости“ зайшло и въ тюрмѣ въ Полтавѣ. Въ Тирасполю, не стало вже мѣсця для новыхъ арештованыхъ, и нанято приватный будинокъ въ мѣстѣ, котрый й перероблено на борзѣ въ тюрму и посаджено тамъ новыхъ „пришельцѣвъ“. Въ Прилуцѣ и въ прилуцкôмъ повѣтѣ поарештовано усѣхъ лѣкарѣвъ, и теперь въ цѣлôмъ повѣтѣ и въ мѣстѣ нема кому лѣчити хорыхъ. Людей огорнула розпука и рѣшили внести подане до начальника, щобъ выпущено лѣкарѣвъ. Колижь почали люде збирати пôдписы до подания, начальство казало поарештувати усѣхъ, що збирали пôдписы. Якъ въ прилуцкôмъ повѣтѣ, такъ само и въ богатьохъ повѣтахъ полтавскои губерніи нема кому лѣчити хорыхъ, бо и тамъ рôвножь поарештовано усѣхъ лѣкарѣвъ и фелчерѣвъ.

По при арештованю, вôдбувае начальство разъ по разъ ще й домовй ревізіи, у кождого, хто чимъ небудь выдавъ ся начальству пôдозрѣлымъ. Не минае се, розумѣе ся, и редакцій усѣхъ поступовыхъ часописей. Вынятй суть вôдъ тихъ ревізій лише часописи „чорносотенцѣвъ“. Та ту доходить вже начальство до справдѣшнои бѣсноватости. Недавно суджено въ Полтавѣ редактора закрытои урядомъ ґазеты „Южное Слово“. за рядъ „провинъ“ о якй оскаржила його цензура. Судъ увôльнивъ редактора, не могучи добачити у него нѣякихъ провинъ. Та поліція нѣчо собѣ зъ сего не робила. И якъ привезла його зъ тюрмы до суду на розправу, такъ и вôдвезла його назадъ въ тюрму, помимо, що судъ його увиннивъ.

Та и сего ще, усѣхъ тихъ звѣрствъ урядови мало. Вôнъ же конче мусить показати, що мае „силу“, и що не дасть себе поконати... Вôдъ чогожь — „непобѣдимая Росія“?.. Арештôвъ и шибеницъ ще мало. И помимо того, що незадовго мають вôдбути ся выборы до „Государственной Думы“ — заказуе усюды по Украинѣ зборы, зъ выимкою зборôвъ „Союза русскаго народа“, що стоить за ненарушимостію „самодержавія“.

А въ тôмъ усѣмъ помагае йому, якъ усе, православна духовна старшина — епископи и консисторія. Теперь, коли усе на Украинѣ рушилось до нового житя, и скрôзь по Украинѣ розлялась жива струя украиньского народного вôдродженя, котре закопило й придавлене дотеперь нисте украиньске православне духовеньство — зôрвалось мовь опарене православне духовне начальство, и зъ цѣлою заѣлостію кинулось на всѣхъ зъ пôдвладного йому духовеньство, у кого збудилась совѣсть — и накладае на нихъ разъ у разъ кары, пôддае ихъ пôдъ церковный судъ, та проганяе ихъ зъ заниманыхъ ними дотеперь мѣсць. Харкôвскій примѣромъ архіепископъ, звертае ся зъ письмомъ до консисторіи зъ оскарженемъ, що деякй харкôвскй священики „самовольно скликують зборы, на якихъ обмѣркоуують усякй питаня зъ бѣжучои хвилѣ и пишуть резолюціи вôдъ харкôвского духовеньства“. Архиерей грозить, що „коли священики и надальше осмѣлять ся щось подôбне робити, то вôзве ихъ пôдъ церковный судъ“ — а якъ се не поможе, то вôднесесь до синоду, щобъ ихъ усѣхъ выключити зъ харкôвскои епархіи. Дальше, пôддавъ усѣхъ тихъ священиковъ, що брали участь въ зборахъ, пôдъ доглядъ консисторіи и благочинному. А тихъ знова, що вôдзывали ся, щобы знесено въ Росіи кару смерти, вôддавъ до слѣдства и заборонивъ имъ на часъ слѣдства вôдправляти службу Божу. — Та се дѣе ся не лише въ окнôй харкôвскôй диецезіи — а усюды по Украинѣ. Въ Мачучахъ (у полтавскôй губерніи) прогнано прим. зъ парафіи за тй-жь самй „злочины“ о. Андрія Геращенка.

За симъ усѣмъ иде заборона украиньскихъ ґазетъ, якй въ чѣмъ небудь не змогли поліціи догодити. И такъ одескій ґенер.-ґубернаторъ заборонивъ выдавати, на часъ поки въ Одесѣ триває выимковый станъ военный, „Народню Справу“; въ Лубнахъ, полтавскій губернаторъ заборонивъ тижневник „Хлібороб“. Киѣвскій губернаторъ заборонивъ, рôвножь на часъ поки триває выимковый станъ военный, продавати на улицяхъ и кіоскахъ поодинокй числа гумористично-сатиричного украиньск. тыжневника „Шершень“. Та се не минуло и російскихъ ґазетъ — и разомъ зъ украиньскими заборонено на часъ военного стану выдаваня російскихъ ґазетъ: „Кіевскіе Отклики“ (въ Киевѣ), „Понедѣльникъ“, „Современная Жизнь“ и „Телеграфъ“ (въ Одесѣ), „Полтавщину“ и „Полтавскій Работникъ“ (въ Полтавѣ), — и продажу поодинокихъ чиселъ по улицяхъ гумористично-сатиричныхъ газетъ російскихъ въ Киѣвѣ: „Свободный Смѣхъ“, „Сѣкира“, „Забіяка“, „Фонарь“, „Девятый Валъ“, „Волшебный Фонарь“ — а въ Одесѣ: „Гудокъ“, „Сигналъ“, „Вампиръ“, „Буреломъ“.

На щасте, се нѣкого не не вôдстрашило, и на мѣсце забороненыхъ газетъ повстали новй. И такъ, на мѣсце „Хлібороба“ почала выходити, яко дальшій тягъ його „Хліборобська Справа“, на мѣсця „Кіев. Откликовъ“ выйшли „Кіев. Отголоски“, на мѣсце „Полтавщины“ выйшло „Полтавскеє Дѣло“, на мѣсце „Полтавского Работника“ — „Полтавскій Колоколъ“ и т. д. Крôмъ того появивъ ся дальшій рядъ новыхъ украиньскихъ часописей. Въ Харковѣ почала выходити часопись „Слобожанщина“, а крôмъ того появить ся тамже тими днями друга украиньска часопись, яку буде выдавати харкôвске „Общество Грамотности“. Въ Одесѣ знова появились два украиньскй дневники: „Вісти“ й „Нова Україна“, а в Киѣвѣ новый дневникъ „Праця“ и мѣсячникъ „Українське Бжільництво“. Въ Москвѣ зате, почавъ выходити украиньскій дневникъ „Україна“ зъ тыжневымъ додаткомъ „Зоря“ й мѣсячнимъ „Хата“, а въ Петербурзѣ — сатиричный дво-тыжневникъ „Цĭп“. Крôмъ сего украиньскій артистъ-маляръ Розвадовскій, звѣсный орґанізаторъ вандрôвнои народнои выставы образôвъ, ладить ся выдавати новый украиньскій літературный, ілюстрованый Журналъ.

Крôмъ чисто украиньскихъ ґазетъ выходить ще цѣлый рядъ новыхъ ґазетъ въ двохъ мовахъ, украиньскôй и російскôй, якй выдають Украинцѣ — для Украинцѣвъ и для Москалѣвъ, котрыхъ мае ся обзнакомлювати російскими статями зъ потребами и вымогами украиньского народу. Такъ прим. въ Лохвицѣ, выходить „Свобода й Земля“, въ Прилукахъ „Прилущина“ и т. д. Рôвножь киѣвскій журналъ „Кіевская Старина“ почавъ друковати ся зъ новымъ рокомъ по украиньски и по російски. Теперь идуть заходы про те, щобъ выдавати въ Петербурзѣ оденъ великій орґанъ Украинцѣвъ въ російскôй мовѣ, якимъ познакомлювано бы усѣ народности жиючй въ Росіи зъ психольоґією украиньского народу, його потребами економічными и культурными и політичными вымогами Украины.

На поли просвѣтнôмъ и артистичнôмъ рôвножь не прорывае ся робота, доказомъ чого товариства „Просьвіта“, якй закладають ся по всѣхъ майже бôльшихъ мѣстахъ Украины. Въ Каменци Подôльскôмъ засновано артистично-промыслову школу, въ якôй учать попри російскôй и украиньскою мовою. Въ школѣ тôй учить ся 72 хлопцѣвъ. На украиньскôй мовѣ учать Григорій Лебищакъ (зъ Коломиѣ въ Галичинѣ) — керамики, Иванъ Семенюкъ (зъ Печенѣжина, рôвножь въ Галичинѣ) — гуцульского рѣзьбярства. дирек. Розвадовскій — рисунковъ и артистичного малярства, Лосевскій — исторіи, а А. Розвадовска — ґеоґрафіи и писаня. Въ Киѣвѣ знова створено сего мѣсяця въ мѣйскôмъ музею старинностей и штуки Выставу домашного украиньского промыслу (килимарства, гончарства, вышивокъ и т. д.) и украиньскои т. зв. „прикладнои штуки“, то є артистичныхъ выробôвъ предметовъ домашного урядженя на украиньскихъ народныхъ мотивахъ. Въ Одесѣ отворено при „Южнорусскомъ музикальномъ драматическомъ Обществѣ“ вôдрубный вôддѣлъ украиньскій, якій мае выставляти на аматорскôй сценѣ лише украиньскй штуки, — а въ Киѣвѣ заложено украиньске фільгармонѣйне товариство „Боян“, катрый мае займати ся розвоемъ украиньскои музики и уряджуванемъ украиньскихъ концертôвъ.

Якъ бачимо, бѣсноватôсть російского уряду, що радбы, щобъ усѣ проявы нового житя на Украинѣ придусити въ самыхъ першихъ його початкахъ — до нѣчого путнього для него не доведе, и вôнъ хочбы й чого вже хапавъ ся, дальшого розросту украиньскои думки не спинить. Разъ выбила йому година смерти и йому вже не вôджити — и не спинити йому того широкого розмаху украиньскрво вôдродженя — зъ якимъ зôрвавъ ся до красшого житя такъ довго мученый нимъ народъ.

Що чувати въ свѣтѣ.

Мѣжь Австро Угорщиною а Сербією выбухло послѣдными часами непорозумѣнє, яке, якъ не полагодять його чимъ скорше въ якій мирный способъ—грозить въ недалекôй будучности новою заверюхою на Балканѣ. Якъ вѣдомо, Сербы вывозять що року до Австро-Угорщины міліоны безрогъ, а зате австро-угорскй фабриканты засыпують Сербію своєю тандитою. Черезъ се въ Сербіи не мôгъ розвинути ся промыслъ, бо австро-угорска тандита все робила сербскому промыслови велику конкуренцію. Тому Сербія и оставалась все бѣдною, а вѣденьскй и угорскй шахраѣ выпасали свои животы на сербскôй нуждѣ. Будучи бѣдною, Сербія не могла оплачувати усѣхъ державныхъ выдаткôвъ и мусѣла все запожичати ся. Зъ сего користали австро угоскй капіталісты-банкиры, и постарали ся, що Австро Угорщина наперла на Сербію, щобы вона у нихъ пожичала на великй проценты грошѣ. Та Сербы якійсь часъ се зносили, а теперь не стало вже имъ терпцю — и задумали вызволити ся зъ пôдъ опѣки Австро-Угорщины. Въ тôй цѣли умовили ся зъ Болгаріею, що вôдъ теперь сербскй безроги, сушенй сливки и пшениця будуть безъ цла и по зниженôй тарифѣ ити черезъ Болгарію до чорноморскихъ болгарскихъ портôвъ а зъ вôдтамъ вже впростъ до заходнои Европы, зъ поминенемъ Австро-Угорщины. Крôмъ того, умовили ся, що будуть спольно будувати колѣѣ и вспирати себе взаимно у промыслѣ и торговлѣ. Се, розумѣе ся, дуже неподобало ся австро угорскимъ капіталістамъ, и вони наперли на австро-угорского міністра справъ заграничныхъ, щобы тойже допровадивъ доконечно до розбитя ту Сербско-Болгарску умову. Та нѣ Сербы нѣ Болгары не хотять того и вôдгрожують ся, що якъ Австро-Угорщина не лишить ихъ въ спокою, то вони ще нѣй зъ иншои дутки заграють. Се непорозумѣнє мѣжь Австро-Угорщиною ще не залагоджене — а якъ воно скôнчить ся — подамо другимъ разомъ.

Робôтники въ англійскôмъ парламентѣ. Пôдчасъ послѣдныхъ выборôвъ до парламенту робôтники взялись сильно до політичнои акціи и выбрали 43 робôтничихъ пословъ, мѣжь якими є такожь оденъ соціялістъ. Мѣжь выбраными є 14 майнерôвъ, 2 машиністôвъ, 3 друкарôвъ, 2 ткачôвъ, 3 вôдливачôвъ, 2 будôвничихъ кораблѣвъ, 2 колѣйниковъ, 1 боднарь, 1 літоґрафъ, 2 столярôвъ, 1 швець. Решта зъ другихъ фахôвъ.

Японія обняла вже управу Кореѣ, яку заняла въ часѣ войны зъ Росією. Ґенеральнымъ президентомъ Кореѣ зôставъ именованый маркізъ Іто, котрый и вôдплывъ вже зъ Токіо до Сеулю, столицѣ Кореѣ.

Въ парляментѣ японьскôмъ въ Токіо інтерпелювавъ проводникъ поступовди партіи Оіші міністра войны Теравхі-ого, чи не думае японьске правительство наперти на Анґлію, щобъ вона, яко новый союзникъ Японіи, зреорґанізувала свою армію, бо та армія, яку теперь мае Анґлія є до нѣчого, и Японіи зъ такого союзника нѣчо не прийде. Міністеръ Теравхі заявивъ, що зробить се при найблизшôй способности. Въ Анґліи въ наслѣдокъ сего почали много розправляти по часописяхъ о анґлійскôй арміи, и прийшли до осуду, що армія анґлійска дѣйсно за слаба. Потвердивъ се навѣть анґлійскій міністеръ войны.

Щожь до японьскои военнои фльоты, то правительство рѣшило побôльшити еи о 400.000 тонъ. Скоро японьске правительство доконае сего, то тодѣ японьска военна фльота буде другою зъ ряду найсильнѣйшою фльотою въ свѣтѣ.

J 33

СПРАВЫ „СОЮЗА".

Головный Урядъ „Р. Н. С." на роки 1904—1906.

Головный предсѣдатель	КОНСТ. КИРЧОВЪ, 140 Essex Str., Jersey City, N. J.
Головный секретарь	С. ЯДЛОВСКІЙ Box 76, Jersey City, N.J.
Головный касієръ	АЛЕК. ШАРШОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:

Мѣсто-предсѣдатель.........С. Митренко OLYPHANT, PA.
Заст. секретаря.........Иос. Кульчицкій BALTIMORE, Md.
Заст. касієра.........А. Янковичъ MC ADOO, PA.

Радні:

А. Валявскій.........St. Louis, Mo.
А. Семаницкій.........Trauger, Pa.
К. Кобанъ.........Olyphant, Pa.
Ал. Сорока.........Plymouth, Pa.
Иванъ Парцанякъ.........Terryville, Conn.
Ив. Сенько.........Jessup, Pa.

Ихъ заступники:

Ив. Посиванко.........Mc Adoo, Pa.
Ник. Домбровскій.........Eleanor, Pa.

Контрольна комісія:

О. А. Улицкій.........Ansonia, Conn.
Мих. Турковскій.........McKees Rocks, Pa.
Ив. Воргачъ.........Mt. Carmel, Pa.

Головный организаторъ:

о. Н. Пôдгорецкій Box 543, South Fork, Pa

Вступайте до Союза!

„Союзъ" — одинока руско народна організація въ Америцѣ.

Принимае членôвъ вôдъ 1 року до 45 лѣтъ житя.

Вступне пôсля лѣтъ.

Мѣсячне вôдъ 25 до 70 центôвъ на мѣсяць.

СОЮЗЪ ПЛАТИТЬ:

Посмертне за мужа $600.00,
Посмертне за жѣнку $300.00,
Посмертне за дѣти вôдъ 15.00 до $300.00.

Въ разѣ утраты: а) обохъ очей ногъ або рукъ $600.00,
б) одной руки або ноги $200.00,
в) одного ока $100.00,

Єсли отецъ родины въ шпитали божевôльныхъ, Союзъ платить що року роднинѣ $100.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатися также до братства, яке належить до Союза.

Важне для П. Н. Секретарѣвъ Р. Н. Союза.

Повѣдомляю разъ на все, що всѣ грошѣ належачѣ до касы Р. Н. Союза посылае ся такъ: на money-order-ахъ або чекахъ выписує ся имя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше такъ выписаный money-order або чекъ не посылае ся до Голов. Касієра, але вразъ зъ выказами до Голов. Секретаря. Головный секретарь опôсля вôдсылае ихъ до Голов. Касієра.

С. Ядловскій, Голов. Секретарь.

Рухъ въ вôддѣлахъ Р. Н. С.

БРАТСТВО

св. АА. Петра и Павла въ Glen Lyon, Pa., вôддѣлъ Р. Н. Союза 27, буде принимати въ мѣсяцю Февруарю 1906 новыхъ членôвъ за половину вступного.

Микита Сѣйчакъ, предсѣд., Лешко Фриндко, секретарь, Данько Гарбера, касієръ.

БРАТСТВО

св. пророка Илїи въ Mahanoy Plane, Pa., вôдд. Союза 28, буде принимати новыхъ членôвъ въ мѣсяцю Февруарю 1906 безъ вступного.

Ст. Гричишинъ, секретарь.

ОГОЛОШЕНЄ.

Братство св. Йоана Крестителя, в. 96 Р. Н. Союза, в Пітсбургу, Па., повідомляє всіх членів, що в наслідок ухвали мітінґу з дня 28 Януара с. р. кождий член має безусловно явити ся і бути присутним на мітінґу дня 25 Февруара в гали під 127 McKean улиці, Савт-Сайд. На мітінґу мають постановити ся дуже важні рішеня для розвою братства, похорон, убрания і т. д.

Котрий з братів не появить ся без достаточної причини, буде караний після статутів.

Уряд братства:
Іван Беґан, предсідатель,
Петро Лепак, касієр,
Ізидор Костюк, секретар.

НА РÔЧНÔМЪ

мітінґу Братства св. Йоана Крестителя въ Scottdale, Pa. вôд. 36 Р. Н. Союза выбрано слѣдуючій новый урядъ: Петро Гула, предсѣдатель; Теодоръ Фешь, заступникъ пред.; Стефанъ Коваль, секретарь; Михаилъ Пѣнковскій, заст. секр.; Николай Зорила, касієръ; Илько Коваль, заступникъ касієра; Стефанъ Мѣлинъ и Василь Зозуля, контрольоры; Михаилъ Шведа и Михаилъ Оватъ, опѣкуны хорыхъ; Стефанъ Заперачь, дверникъ.

Стефанъ Коваль. секретарь.

ПОВѢДОМЛЯЮ

Бр. Усп. Пр. Богор. въ Allegheny, Pa. вôддѣлъ Союза 56, що дня 11-го марца вôдбуде ся три-мѣсячний мітінґъ. Кождый членъ мае явити ся о 1-ôй годинѣ по пол. въ гали. Єсли который не явить ся, буде мусѣвъ заплатити 50 цнт. кары. Суть важні справы до полагодженя, якихъ не може урядъ самъ порѣшити, а всѣ члены мусять бути. Прото най кождый явить ся. Разъ на три мѣсяцѣ може кождый прийти на мітінґъ.

За урядъ братства
Герляхъ Петро.

ОГОЛОШЕНЄ.

На основі ухвали з дня 24. Грудня 1905 року, подає ся до відомости всім членам Братства св. Арх. Михаила в Elmira Heights, N. Y. відділ Союза 8. що дня 25. Лютого, с. р. відбуде ся квартальний мітінґ.

Комітет.

Подяка.

Передъ 80 роками церковь въ Роздѣлю була материною, але опôсля стала філіяльна. Зъ тои причины 10 лѣтъ тому стали нашѣ селяне старати ся о особного священика и складати грошѣ на руки епископа въ Перемышли, яко фундушь для особного священика. Знаный многимъ читателямъ Василь Бубнякъ найбôльше причинивъ ся до сего своими трудами. Еще въ роцѣ 1894 збиравъ въ Америцѣ жертвы на церковь. Грошѣ сколектованѣ зложивъ на руки епископа въ Перемышли, а що остатными часами сколектовавъ то певну часть зъ того давъ на церковь, бôльшу часть на сказаный фундушь. До сего часу вложено на фундушь 18.000 коронъ або девять тысячь злр. Вже тая сума мала бы выстарчити яко фундушь особному священикови для Роздѣля, тимчасомъ пôдвысшено платню священикамъ взагалѣ въ нашôмъ краю, протое мусять Роздѣляне докладати до сказаного фундушу. Неодень зъ читателѣвъ помислить, якъ то може бути, абы наперѣдъ грошѣ складати а потому зъ такимъ трудомъ позискати священика, то мусите любй братя знати, що тутъ кождый священикъ мае быть забезпеченый, тожь якъ хтось хоче мати священика то мусить таку суму властимъ зложити, абы проценть вôдъ тои сумы одповѣдавъ платнѣ священика. Вправдѣ и власти маютъ обовязокъ часть додати до такого фундушу, але то знаете руске а Русинъ не по ихъ воли, то нѣтъ грошей на таку цѣль. Полякамъ даютъ немалѣ сумы, а Русинъ якъ хоче мати священика то най собѣ самъ платить. У насъ еще темнота, маемо мало пословъ рускихъ, то и правды нашои нѣтъ. Нашѣ Русины тутъ и самѣ себе кривдять: напримѣръ, въ Роздѣлю зъорґанізовано школу публичну, то треба було немало наклопотати ся зъ людьми, абы ся успокоили, бо протестовали противъ школы, кажучи: я маю 70 лѣтъ, выгаздовавъ ся хотяй и читати не знаю, а теперь на такй тягари натягаете. Хто хоче ся учити, най иде до мѣста, а въ селѣ не треба школы и такихъ тягаровъ. Отже такъ, любй читателѣ, якъ Ляхъ каже: Rusin aż po południu mądry. И правду сказавъ, бо мы, Русины, завсе позаду. Правда, не всѣ люде однаковѣ. Маемо и мы въ Роздѣлю людей енергічныхъ, що даютъ датки на добру цѣль, абы була просвѣта и добробыть въ селѣ.

При тôмъ всѣмъ складае громада Роздѣле сердечну подяку священикамъ въ Америцѣ, що пôдпирали Василя Бубняка въ часѣ колектованя на церковь и повысше сказаный фундушь, а и всѣмъ жертводателямъ. Боже заплать за подане помочи нашому дѣлу, най Богъ благословить вашй труды.

Роздѣле, 27. Сѣчня, 1906.

Михаилъ Млинаръ, начальникъ, Анд. Пижъ.

Надôслане.

Зъ Jersey City, N. J.

(Вôдповѣдь на дописъ зъ Brooklyn, N. Y. помѣщену въ нюйорской „Казетѣ" з дня 25-го Сѣчня 1906 р., а пôдписану Василемъ Ковалемъ).

Сей господинъ, щобы збогатити нюйорску казету въ больше пашквилѣвъ, приложивъ еще вязанку своеи пôдлоты до сеи пачки, яку „казета" пустила въ свѣтъ, щобы невинно сплюгавити мою честь якъ предсѣдателя „Руского Народного Союза", а также честь невинного чоловѣка, о. Пôдгорецкого, котрый сотками миль вôддаленый вôдъ нашои справы церковнои, и працюе для своеи парафіи.

Коваль каже, що видѣвъ мене въ церкви, якъ я стоявъ на передѣ якъ жовнѣръ и розглядавъ ся, не уклякнувъ при перенесеню св. даровъ, що я не вѣрю у Бога и що я говоривъ, що чоловѣкъ не мае душѣ. Усе те пôдла лôжь, прошу, думаю, могутъ посвѣдчити священики, котрѣ мене знаютъ близше зъ мого поступованя и характеру, якъ такій пôдлець господинъ Коваль, котрый може самъ належить до якои секты поганьскои. Всѣ знаютъ, що я жертвую щедро на всѣ цѣли релігійнѣ и на церковь, въ чѣмъ нѣколи не выровнае менѣ такій Коваль. Що Василь Коваль пôдлый брехунъ доказуе и сей фактъ, що той самый В. Коваль бабравъ свого часу пльотки въ нюйорской „Неправдѣ" на о. Пôдгорецкого, а коли о. П. хотѣвъ его завозвати передъ судъ до одвѣчальности, то сей господинъ прийшовъ до нашои галѣ церковнои и въ присутности цѣлого комітету впавъ до ногъ, лизавъ колѣна и руки о. Пôдгорецкому, щобы ему тойже его брехню подаровавъ, а самъ себе засудивъ на 10 дол. кары въ корысть нашои церкви.

Каже Коваль, що люде говорятъ будьто я заграбивъ церковну офферу на Рождество. Се ложь. Я зложивъ на Рождество за оффѣрою якъ предсѣдатель парафіи и тростісъ зъ другимъ тростісомъ и касієромъ Николаемъ Пупчикъ, и тую офферу порахували чотыри тростісы, чеснй характерній люде и другй комітетовй, а офферу забравъ касієръ, що хтожь мавъ забрати? Вы г. Коваль? Вы певно тамъ не вложили нѣчого, бо тамтого року вложилисьте одного цента до коверты и мудрый вашь листъ до священика.

Теперь я напишу що люде о вашôй парзунѣ говорятъ въ Jersey City; но не такъ абы говорили, але идуть присягати хочь-бы и на кортъ.

Отже говорять якъ то вы тамтого року робили въ табачни въ Jersey City и пробовали ваше щасте, вашу щербату долю скоро розвинути въ нечестный способъ, якъ то вы маркеровали въ тыми тикетами (coupons), що ся вкладае до дорозшихъ пачокъ чу табако. Говорять, що вы зъ тыми „coupons" робили прекрасный бизнесъ... Навѣть бралисьте Мильця Шпака, щобы вамъ помôгъ выменяти въ „Florodora Tag Co." на Washington Str. Ну, але те щасте скоро перемѣнилось, бо вашѣ басове довѣдались о вашôй чесноте, ретельности и побожности, и вы мусѣли втѣкати зъ Джерзи Сити. Въ той часъ вы ся пропали такъ, що нѣбы то ваша жѣнка навить не знала де вы, а давала на поліцію знати, щобы за вами глядали. И детективы глядали за вами, а люде повѣдають, що еще и до днесь глядають, а вы притаилисьте десь въ Брукленѣ, ажь теперь высунули ваше рыло, якъ побачили предсѣдателя Союза въ церкви.

Лемъ подайте вашу адресу, то гостѣ прибудуть до васъ. Отъ що люде за васъ говорять...

К. Кирчовъ.

ПРОТЕСТЪ

зъ Harrisville, R. I.

Я протестую отсимъ противъ нападôвъ нюйорскои „казеты" на предсѣдателя Союза п. Кирчова. Чѣпилась тота казета чоловѣка якъ пяный плота и бабре въ кождомъ числѣ, думаючи що въ сей способъ пôдкопае его повагу. Недавно писала примѣромъ, що п. Кирчôвъ ходивъ по церкви зъ цигаромъ. Розумѣе ся, що то все неправда и тому жаденъ чоловѣкъ розумный не повѣрить, хто хочь трохи знае п. Кирчова.

При тôмъ всѣмъ дивуе мене немало одна рѣчь. Чейже въ Обществѣ Русск. Братствъ е и розумнй та чеснй люде а не всѣ такй, якъ той редакторъ, що накидуесь на нашого предсѣдателя. Чомужь они его не заштапують? Чомужь позволяють ему робити встыдъ свому органови и цѣлôй своѣй організаціи?

Вôнци дивуе мене и се, що редакторъ такъ интересуесь рускою церковью въ Jersey City, коли мае свою православну въ Нью Йорку. Нехай бы тамъ пхавъ свôй нôсъ а не до Jersey. Але правда, вôнъ знае, що тамъ суть Лемки вôдъ Грибова, тôлько що милить ся дуже если мыслить, що зможе всѣхъ збаламутити.

Наконецъ кажу чернителямъ нашого предсѣдателя такъ: Засѣ вамъ вôдъ нашихъ урядникôвъ. Нашѣ делеґаты знали кого выбирали. Вы певно предсѣдателемъ нашого „Союза" не годнй бути, ба не тôлько предсѣдателемъ, але анѣ членомъ нашои славнои організаціи.

М. Костко, членъ Союза.

ПРОСЬБА

до всѣхъ братствъ Союза и прочихъ Русинôвъ Американьскихъ.

Выслалисмо ч. Николая Пѣсака по Америцѣ межи всѣхъ Русинôвъ, щобы збиравъ жертвы на нашу нову Руску грек. кат. церковь св. Михаила въ Савтъ-Форкъ, Па. и просимо о ласкаву помôчь, бо сама церковь и домъ парох. стоять $14,000, а нашихъ людей єсть за мало, абы могли такій тягаръ перенести. Жертвователямъ вже наперѣдъ складаемо подяку.

Савтъ Форкъ, Па. 20. Февр. 1906.

За раду церковну,
о. Н. Пôдгорецкій,
И. Р. Фификъ,
М. Буликъ. 9-9

Де єсть?

Хто хоче шукати своихъ кревныхъ черезъ нашу газету, мусить заплатити 25 центôвъ за кожде оголошене наперѣдъ.

Иванъ Черкасъ. Приѣхавъ до Америки передъ трома роками. Повиненъ бы бути десь въ околицѣ Buffalo, N. Y. Єслибъ хто про него що знавъ, або и вôнъ самъ, нехай повѣдомить його брата, що приѣхавъ 1. Февруара до Америки на адресу: Bartko Czerkas, Northampton, Pa. 7-10

Де єсть?

Анна Кухта, родомъ зъ Польского Кролика, повѣту Сянôцкого въ Галичинѣ. Въ Америцѣ є вже вôдъ двохъ лѣтъ. Повинна бути въ околицѣ Ню-Йорку. Хто бы о нѣй знавъ, або и вона сама, нехай буде ласкавъ повѣдомити ея брата, на адресу:

Mr. Mike Kuchta
Alden Station, Pa.

Де суть?

Войцєх Пазь і Ганка Пазь, обоє з Ходорова; приїхали до Америки в маю минулого року. Мають бути в Скрентоні, Па. Хто о них знає, нехай напише на адресу:

Svoboda,
Box 353, Scranton, Pa.

Де єсть?

Михайло Марчишин, котрий перед роком виїхав з Lethbridge, Alta, Канада до Сполуч. Держав. Хтоби о нім знав, або він сам, нехай зголосить ся на адресу:

Йосиф Бубняк,
Box 181 Lethbridge, Alta., Can.

Де єсть?

Євка Микита, родом з Чорного, повіту Турка. Кілька місяців тому була в Ню Йорку. Пошукує єї Михал Малиновский в дуже важній справі. Хто би знав о ній, або она сама, нехай напише до мене на адресу.

Mike Malynowsky
221 Churchill Str.
8-9 McKees Rocks, Pa.

ХОЧУ ЖЕНИТИСЬ!

Пошукую товаришки в віці від 20 до 30 літ, має вміти читати і писати. Я сам маю літ 35, і в Америці єсьм вже 18 літ. Маю свій ґаз вартости 3.000 дол. Єсьм вдівцем і дітий немаю. Походжу з повіту Горлицкого, з села Рихвалдъ. Єсли котра схотіла вийти за мене, то прошу прислати свою фотоґрафію, а на жаданє я пішлю свою.

Адрес:
John Kobasiar,
709 Sarah Str. S. S. Pittsburg, Pa.

ГЛЯДАЮ МЕШКАНЯ!

Хочу мешкати де на бордѣ межи краянами-Русинами, бо у англика менѣ за дорого. Хочу мешкати близько Hudson Str. New York. Прошу мене повѣдомити и подати цѣну на адресу:

Mr. Harry Wincent
Unique Folding Box Co.
92—94 Vandam Str.
New York, N. Y.

Бачність рускі жінки!

Недавно тому приїхала з старого краю до Виннипеґу п. Анна Костюк, руска екзамінована і вчена акушерка. Котра жінка не хоче тяжко бідувати при пологах, як нераз трафляє ся задля браку досьвідченої акушерки, нехай удасть ся до неї.

Адрес:
Mrs. Anna Kostiuk,
79 Mc Gregor Str., Winnipeg, Canada.

Руска Кольонія!

130.000 акрів найліпшої землї на продаж недалеко Ґрінвил, Мисурі, повітового міста в повітї Вейн — за 5 до 12 долярів акер. Платня: третина з гори, решта на місячні або річні сплати, котрі могуть тревати так довго як схочеш. Земля дуже добра, родить ся все, що посїєш, кромі сего лежить зараз при желїзници. Дуже здорове підсоне, вода і найвигіднійше получене желїзниче. Наша Компанія має оден мілїон долярів капіталу і провадить бизнес вже 19 лїт; має свою власну желїзницю, трачі, фабрики, зелїзні майни і другі великі підприємства, є одиноким власником сеї землї і є одвічальною. Чистий титул гварантований і дід даєсь кождому хто заплатить третину цїни. Над 120 домів для фярмерів вже побудовано; доми сї мають від 2 до 6 комнат. Сли осядеш на кольонїї не будеш боятись страйку, або других неспокоїв; фармер, се найбільше независимий чоловік на сьвітї. Тикет за половину цїни кождого першого і третого Вівтірка в році. Звертаємо кошти колїйового білету. Сли хочеш забезпечити собі будучність на старі лїта, не грать сеї спосібности. Адрес

International Colonization Agency
Greenville, Mo. 8-19

Пісня.

...й нікому так не горе,
як наймиту тому,
...о виробив свою силу,
...сам не знає кому.

...юди ним ся наробили,
...а навіть без плати.
...е виробив свою силу,
...не знати, не знати.

...рідним селі народив ся,
...лихо му платили,
...лиха тілки одежинов,
...що вже і зносили.

...а деж твоя наймиточку,
...та де твоя сила?
...а богацких нивах, полях
там мене лишила.

А. Гн.

Всячина.

ЧОМУ РОСІЯ ПРОГРАЛА ВІЙНУ З ЯПАНЦЯМИ?

Недавно читав в військовім касині у Відни капітан австро угорского ґенерального штабу ґр. Стан. Шептицкий свої враження з російско-японьскої війни, в котрій брав участь яко австрійско-угорский аташе при головній російскій кватирі і через 17 місяців безнастанно стикав ся з російськими офіцирами і вояками.

Про армію загалом висловив ся ґр. Шептицкий з повним признанем, а неповодженє Росіян в тій війні приписує частям похибкам полководців і злій їх тактиці военній. Куропаткін не умів вихісновати настрою своєї армії і приміняючи в часі цілого року тактику дефензивну, ослабив духа армії. Він не оцінив, що теперішне війско потребує вже в перших днях, а що найбільше в перших місяцях побіди, аби набрати довіря в себе і мати охоту до ділана. Крім того Куропаткін хибно поступав, розриваючи звязи військових відділів. Він бачив все перед собою японьску перевагу і все боян ся, що его Японці обійдуть. Він сам, як і его ґенерали держали ся засада: хто менше ризикує, той буде мати менше страти. А тимчасом Японці не бояли ся нігде ризикувати і тому побіджали. Тяжко сказать, кілько мусіла витерпіти російска армія в наслідок такого поведеня своїх полководців. Тому тим більше треба піднести хоробрість і стійність російских вояків, яку они проявляли помимо того всего на кождім кроці. Ґр. Шептицкий перейшов опісля до оцінки російскої кінноти, піхоти і артилерії. Кінні патрулі безнастанно стрічали кордони піших японьских патруль, перед якими утікали і нічого не могли бачити. Патрулі, висилані підчас битви, або зовсім не доходили до противника, або як дістали ся, то нічого не бачили. Офіцирскі патрулі також не приносили ніяких вістий. Ген. Мищенко не умів вихіснувати скорости своєї кінноти, тому знаменита російска кіннота через своїх полководців не сповнила своєї задачі. Російска піхота ішла у бій з повним довірем у побіду, але вояк непросьвічений не умів ділати самостійно і тому Японці побивали Росіян. Коли вояк не бачив коло себе певного товариша, на котрого мігби спустити ся, то утікав. Офіцира з малими виїмками не мають понад ровень середного військового образованя ніякого ширшого сьвітогляду. Жите їх просте, без всяких вимогів. Відносини офіцира до рядового патріярхальні і за мало військові. Російска артилерія була дуже добра, але не було добрих командантів, відповідної амуніції і доброго вишколеня артилеристів. Відчит закінчив ґр. Шептицкий ось як: Чому російску армію побито? По перше тому, що не було визначного полководця, в котрім лучили би ся всї необхідні прикмети вояка і вожда: відвага, енергія, рішучість і розвага. По друге тому, що вообразоване війска було недостаточне і лучало ся нераз в битві, що поодинокі відділи находили ся в тім положеню, яке було для них новостию. По трете вкінци, занедбано виробити у війску патриотичну пожертвованість так, що в борбі запал не відносив ся до потрібної виживи, яка є конечною, коли військо має осягнути найвисше напруженє діяльности. То „гура!" російских вояків на манджурскім боєвищи звучало далеко слабше як японьске „банзай" і тому було приглушене. — На слідуючий тиждень відбув ся відчит у тім самім військовім товаристві поручника драґонів Ервина Франца, котрий брав участь у тій війні як австро-угорский аташе при японьскій головній кватирі. Однак на відчит мали вступ лише військові особи за запрошенями а з цивілів не впущено нікого і подбано, аби зміст відчиту не дістав ся до праси. Стало ся се за старанем російского амбасадора, котрий жалував ся, що не підхлібний для Росиї відчит ґр. Стан. Шептицкого подано цілою австро-угорскою працою. Поки що отже не знає праса, як схарактеризував пор. Франц японьску армію.

ВИСИХАНЄ ВІД.

Геольоґічні досьвіди і помічення многих подорожних виказують, що води на цілій поверхни землі висихають і що з деяких звісних до недавна збірників води не лишилось ані сліду. Такі помічення зроблено у всіх частях сьвіта. Особливо в Азії від кількох століть висихають води, а пустині являють ся в тих місцях, де колись була культура. У східнім Туркестані перед двома тисячами літ підсоне було пригоже для людского поселеня, як на се вказують руїни міст і монастирів. Тепер жите там неможливе. Кітлина Льоб-нор, що була колись великим озером, тепер має ледви сліди води. Пустиня Ґобі є дном колишнього великого солоного моря. Озера Аральске і Каспійске то також останки великого моря. В західній части Сибіря озера значно змешили ся в порівнаню з тим, що було у XVIII столїтю. Висиханє від є наслідком ледової епохи, що попередила нашу епоху. Значна частина Европи й Азії була вкрита грубою верствою леду, а відтак наслідком таяня величезні маси води стікали на полудне, творячи болота і тундри. Тепер води Фінляндиї творять одно велике озеро, засіяне численними островами. Те саме даесь замітити в Азії: води Сибіра, середної Азії, Тибету і в многих иньших місцевостях се останки величезних озер. В Америці находить ся велике солоне озеро, що постепенно зникає. Дослідники вневнюють, що не мине пів століття, а з озера не стане й сліду. Від 1886 р. до тепер рівень того озера обнизав ся о $3\frac{1}{2}$ метра, а річне обниженє виносить 30 центиметрів. Ґеольоґічні обсервациї виказали, що рівень моря був колись о 180 метрів висший, як тепер.

ТОЧНИЙ УРЯДНИК.

Недавно, як доносить Pester Lloyd, застрілив ся начальник угорскої громади Керепеш, Стефан Туранїй, сидячи при своїм урядовім столику, одітий в сьвяточний стрій. Слідство виказало, що самоубийник всї свої справи полишив у взірцевім ладі. На столику лежала метрикальна книга, отверта на записаній стороні. Туранїй в порядку записав в ній свою смерть, подаючи точно час і місце смерти, з дописком, що помер від вистрілу з револьвера. На кінци підписав ся яко ведучий метрики. Міністерство уневажнило то вписане до книги, доказуючи, що померший не має права записувати своєї власної смерти і підписувати ся яко ведучий метрики. Наслідник самоубійника мусів переписати уневажнений впис яко властивий урядник.

ПЛАВАЮЧІ МІНИ.

Японьский корабель »Санкі« наїхав недавно коло Порт-Артура на підводну міну і вилетів у воздух. Подібні катастрофи могуть ще не раз лучити ся, бо на морях північно-хіньскім і японьскім є повно плаваючих мін з часів послідної війни. Ті міни були спершу прикріплені ланцами до морского дна, але повідривали ся наслідком бурі і тепер свободно плавають, гонені струями або вітром. Мін, яких вкинено до моря около 600, могуть дістати ся з часом до західних берегів Америки, а звідтам з морскою струєю оплисти полудневу Америку і появити ся на атлантійскім океані. По двох роках, як твердять фаховці, могуть ті міни появити ся на европейских морях і загрожувати кораблям.

Збирайте грошї на Руский Нар. Фонд в Америцї.

„Потішив".

Як тополя в чистім полі,
Гну ся та думаю
Прийди щастє, прийди доле,
Я тя виглядаю.
Веселости у тім краю
Ніколи не маю,
Чорна думка голівоньку
Завсїгди мотає.
Де те щастє, де та доля?
Де я їх дістану?
Певно тоді щастє буде,
Як до шлюбу стану.
Де ти милий чорнобривий?
Де ти пробуваєш?
Я що-дня о тобі мислю,
А ти ничь не знаєш?
Я що дня о тобі мислю,
О тобі гадаю
І що хвиля у віконце
Тебе виглядаю.
Прийди, милий, чорнобривий
Пораджу тя файно:
Бери мене, голубчику,
Купуй собі фарму.
То ти будеш, моє серце,
За плуга тримати,
А я буду ворониї
Коні підганяти.
Ліпше бути собі паном,
На фармі робити,
Свою милу, чорнобриву
До себе тулити!
Не хочу тя більше знати,
А ні твоєї мами
Бо ти ходиш та гуляєш
З ничими панами.
Як лисиця масні листи
Мені посилаєш
І зі мною ти водилась
Й з другими гуляєш.
То з такої вже не буде
Честна та робоча
Бо як цьмуха з англиками
Гуляєш по ночам.
Де такая може коли
Коні підганяти?
Наперед треба перстені
З пальців поскидати.
Ти як з краю приїхала,
То була дівчина;
Тепер ходиш та морґаєш
По стриті очима.
Вже не з одним ти гуляла,
Сути купувала
Не одного ти вже бома
За свій крейцар вбрала.
Треба було дівчиноньно,
Треба статкувати,
Якісь хтіла мужа мати
На фармі орати.

Майк Ковальский
Canmore, Alta., Canada N. W. T.

Повідомлене.

Всїх наших честних Патріотів прошу, щоби посилаючи зібрані гроші на Народний Фонд так поступали:

На чеках або money-order-ах виписує ся: Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Потім так виписаний чек або money-order треба посилати до секретаря Народного Комітету і так адресувати:

Rev. John Velyhorsky,
25 Chestnut Str., Yonkers, N. Y.

В Києві з 1-им січня виходить
(уже вийшли Нро 1, 2, 3)

„Шершень“

український гумористично-сатиричний тижневик з малюнками і карикатурами на громадські і політичні теми.

„Шершень“ виходить що-пятницї. Ціна з пересилкою до Америки на рік 3 доляри.

В „ШЕРШЕНІ“ працюватимуть: письменники — Афинський Т., Бабенко І., Бабенко А., Будяк Ю., Вдовиченко М., Гребинюк І., Коваленко Олекса, Коцюбинський М., Маковей О., Нечуй-Левіцкий Ів., Полтавка М., Дівень Ол., Сивенький В., Стещенко І., Стефаник В., Тимченко Є., Українець Д., Федорченко Ів., Хохлич К., Черпявський М., Шершень Х., і багато инших. Художники: Бурячок І., Красїцький Ф., Різниченко В., Сластьон О., Тіхачек В., Яковлев М. (Косин) і инші.

Передплата приймається: в Києві — книгарня „Кіевской Старины“ Безаківська 14.

Адреса редакції:
Андреевський спуск, 15, кв. 17.
В. Лозинський,
Редактор-видавець.

ЧИТАЙТЕ!

Хто пришле на „Свободу“ 2 доляры, той дôстане въ дарунку книжокъ вартости **75 центôвъ**, якѣ собѣ самъ выбере.

Хто пришле на „Читальню“ 1.50 дол., той дôстане въ дарунку книжокъ вартости **75 центôвъ**, якѣ собѣ самъ выбере.

Хто пришле намъ 2.50 дол., той буде доставати черезъ 12 мѣсяцѣвъ часопись „Свободу“, або просвѣтнѣ книжочки „Читальню“, а кромѣ того дôстане въ дарунку прегарну книжку **„Житє Ісуса Христа“**. Книжка ся мае 300 сторôнъ друку и 75 образкôвъ; оправлена въ сильне червоне полотно зъ золотыми вытисками. **Коштує 1.50 дол.**

Хто пришле намъ 3.50 дол., той буде дôставати черезъ 12 мѣсяцѣвъ „Свободу“ або „Читальню“ а кромѣ того дôстане въ дарунку **Библію Старого и Нового Завѣта**, що мае 1000 сторôнъ и **коштує 2 доляры.**

Хто пришле намъ 4.50 дол., той буде дôставати черезъ 12 мѣсяцѣвъ „Свободу“ або „Читальню“ а кромѣ того дôстане в дарунку **„Новый Завѣтъ“** въ церковной мовѣ зъ перекладомъ на нашу мову. Ся прегарна книжка мае около 1000 сторôнъ и **коштує 4.00 дол.**

Списъ книжокъ, якѣ даемо въ дарунку:

* Америка ..... 15 ц.	Народный рухъ австро-угорскихъ Русинôвъ ..... 15 ц.
* Ангелъ та пустельникъ и т. и. ..15 ц.	Новый Завѣтъ 4.00
Біблія Велика 2.00	Образки и загадки ..... 10 ц.
Борба клясъ и чому робôтники орґанізують ся ..... 15 ц.	Оповѣданя ..... 15 ц.
Весела книжочка зъ образками ... 30 ц.	Оповѣданя про заздрыхъ богôвъ ... 10 ц.
* Грѣхи міліонерôвъ и т. п. С. 7 .. 15 ц.	Про вôдступникôвъ вôдъ рос. православія ..... 10 ц.
Дещо зъ исторіи православнои місіи въ Америцѣ ..... 10 ц.	* Про нутро землѣ ..... 25 ц.
Дещо про звѣрята ..... 30 ц.	Подземнѣ скарбы ..... 25 ц.
* Двѣ левады и т. п. С. 5 ..... 15 ц.	Покуса ..... 10 ц.
* Дорога любови, то Божа дорога С. 6 ..... 15 ц.	Псалтырь 1.00
Жовнѣръ ..... 10 ц.	Розмова Поляка, зъ Русиномъ ... 10 ц.
Журавлѣ ..... 15 ц.	Руско англійскій словарецъ ..... 20 ц.
Житє Исуса Христа $1.50	* Религійнѣ вѣрованя старинныхъ народôвъ ..... 20 ц.
* Житє, заробки, орґанізаціи и т. п. въ Спол. Державахъ ..... 15 ц.	Смерть ..... 10 ц.
Зубъ за зубъ ..... 10 ц.	* Стародавнѣ казки та оповѣданя . 15 ц.
* Казки про Жидів ..... 15 ц.	* Страйкъ ..... 20 ц.
Історія Руси въ образками ..... 10 ц.	Тарасъ Шевченко ..... 15 ц.
Капіталъ и праця ..... 15 ц.	Тимко Гаврилюкъ ..... 15 ц.
* Книжка Рахункова ..... 50 ц.	Унія въ Америцѣ ..... 20 цнт.
* Календарь ..... 25 ц.	* Хто въ чого жіє ..... 15 ц.
Марія ..... 10 ц.	* Якѣ то є люде на земли, въ 20 образками ..... 50 ц.
* Наверненый Грѣшникъ ..... 20 ц.	Якъ мужикъ ходивъ до царя правды шукати ..... 15 ц.

Пишѣть Вашѣ замовленя на сѣй картцѣ:

Мѣсце, день, мѣсяць 1906

До редакціи „Свободы“ въ Скрентонъ, Па.

Посылаю Вамъ $........., за що прошу высилати менѣ черезъ 12 мѣсяцѣвъ (тутъ треба написати, чи хочете „Свободу“ чи „Читальню“) ....

На дарунокъ прошу менѣ прислати слѣдуючѣ книжки:

	Цѣна дол.	Цѣна цнт.
Разомъ		

Мой докладный адресъ (имя и прозвище): ....

(нумеръ дому и улиця) ....

(мѣсто и стейтъ) ....

Адресъ треба всегда выписати англійскими буквами и то дуже выразно.

Зъ замовленями спѣшѣть, бо такѣ дарунки не будемо довго давати.

Адресуйте:

Svoboda, Box 353, Scranton, Pa.

Новый Завѣтъ

Господа Нашого Исуса Христа въ языцѣ церковно-словеньскôмъ зъ переводомъ на языкъ народно-рускій зъ поясненями; О. А. Бачиньского, за одобренемъ и благословенемъ Митрополита. Сторôнъ 992.

Цѣна 4 доляры.

Псалтырь

въ языцѣ церковно-словеньскôмъ зъ переводомъ на языкъ народно-рускій, зъ поясненями; о. А. Вачиньского; за одобренемъ Митрополита. Сторôнъ 286.

Цѣна 1 дол.

Обѣ книжки разомъ 4.50 дол.

Замовленя вразъ зъ грошми посилати на адресу:

Svoboda, Box 353, Scranton, Pa.

Посылайте грошѣ черезъ Рускій Народный Дôмъ и черезъ нашихъ посередникôвъ.

Хто посылае грошѣ до краю просто черезъ Р. Н. Дôмъ, най выпише, що потреба, на карточцѣ понисше

Имя и назвиско того, кому посылаете грошѣ

....

Де мешкае (село або мѣсто) ....

Послѣдна почта ....

Кôлько коронъ .... На се посылаю долярôвъ ....

Назвиско посылаючого ....

Адресъ посылаючого ....

Тоту карточку треба вырѣзати и пôслати разомъ зъ чекомъ або мониордеромъ, выписанымъ на имя A. Sharshon, Shamokin, Pa. на адресу Rev. N. Strutynsky, 7 Stewart Place, Elizabeth, NJ.

За 10 до 12 днѣвъ грошѣ вже будуть доручені у краю.

Заразомъ подаемо имена посередникôвъ, котрѣ стало посылають грошѣ черезъ Р. Н. Дôмъ.

„Свобода“, Scranton, Pa.	Т. Каськôвъ, McKeesport, Pa.
Юрій Хилякъ, Olyphant, Pa.	Ив. Двіякъ, Jessup, Pa.
Юрій Фалатъ, Priceburg, Pa.	Т. Поливка, Hazleton, Pa.
С. Ядловскій, Jersey City, N. J.	М. Соґинъ, Deferiet, N. Y.
Ив. Голда, Mt. Carmel, Pa.	В. Броянъ, Terryville, Conn.
Ив. Тарбай, Elmira, N. Y.	П. Ґера, Leetsdale, Pa.
Ив. Глова, Shamokin, Pa.	М. Поляньскій, Auburn, N. Y.
К. Котанчикъ, Shamokin, Pa.	Ив. Лещишинъ, Buffalo, N. Y.
Й. Стеткевичь, „	Гр. Сидоръ, Pittsburg, Pa.
А. Шаршонь, „	Д. Мерена, Cohoes, N. Y.
Н. Джмеликъ, Smokerun, Pa.	Ив. Воргачь, Mt. Carmel, Pa.
Т. Цѣркотъ, Ansonia, Conn.	П. Ленько, Christopher, Pa.
Д. Капитула, McAdoo, Pa.	М. Петровскій, St. Louis, Mo.
Гр. Ковалевичь, Sayre, Pa.	Т. Глива, Manor, Pa.
Ив. Бурштинъ, Buffalo, N. Y.	О. Ставискій, Excelsior, Pa.
Мих. Кричфалуши, Brownsville Pa.	П. Галайда, Scenery Hill, Pa.
М. Турокъ, Priceburg, Pa.	С. Демчко, Shenandoah, Pa.

Цѣна, кôлько бере Р. Н. Дôмъ за австрійскѣ грошѣ, если хто посылае просто до насъ:

За	коронъ	дол.	цнт.	За	коронъ	дол.	цнт.
За	5	1	17	За	170	34	88
„	10	2	20	„	180	36	92
„	20	4	25	„	190	38	96
„	30	6	28	„	200	41	00
„	40	8	33	„	300	61	45
„	50	10	37	„	400	81	85
„	60	12	42	„	500	102	25
„	70	14	46	„	600	122	90
„	80	16	50	„	700	143	40
„	90	18	55	„	800	163	70
„	100	20	60	„	900	184	30
„	110	22	64	„	1000	204	80
„	120	24	68	„	2000	409	50
„	130	26	72	„	3000	614	20
„	140	28	76	„	4000	816	50
„	150	30	80	„	5000	1021	00
„	160	32	84				

Посередникамъ належить ся крôмъ того за почту и паперъ.

Русины! Оденъ шеръ Р. Н. Дому коштує $25.00. Сего року дівіденда буде 8 процентъ. Хто хоче купити шеры, най напише чекъ або моні-ордеръ на имя A. Sharshon (Shamokin, Pa.) и най той чекъ разомъ зъ листомъ зашле на адресу Rev. N. Strutynsky, 7 Stewart Place, Elizabeth, N. J.

Р. Н. Дôмъ пожичае грошѣ на праперты на першій морґічъ на 6 процентъ.
